

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egy évre ... 36 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy hóra ... 8 kor.

Nyilttéri közlemények megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 87.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Kedd, május 15.

A várt szó.

A német kancellár nyilatkozata mindig a legfontosabb politikai események közé tartozik, de a holnapi beszéde ennél is több: fordulópontja az erjedésben és forrásban levő eseményeknek. A világ minden nemzetének lelkében ott izzik a békevág, amely már nem néma többé. Megnyilatkozott a pétervári munkás és katonatanácsban, a francia és angol szociálisták törekvéseiben s tündökölve ég a mi lelkünkben is. Semmiféle mesterkedés nem használ többé: eltitkolni nem lehet ezt az immens veszélyt, mely a háboru uszítóira várakozik. A stockholmi kongresszus az alaktalan tervezetek kódéből mindinkább határozott formát öltve bontakozik ki s az előkészítő bizottságban olyan férfiak véleményei hangzanak el nap-nap után, akik az összes hadviselő államok vezetőférfiai előtt tekintélynek örvendenek.

A szél feltámadt, ereje nőttön nő s megmozdult a rengetegnek minden fája — éneklí a szabadsághős Byron. A feltámadt szelet: az általános békevágat ringatja most a rengeteg: a millió és millió vérző emberszív s a holnapi napon fog szankciót nyerni a reménység, hogy ez a millió véres bölcső nem hiába rengeti, dajkálja ezt a boldog reménységet.

Bethmann-Hollweg a háboru folyamán többször talált alkalmat arra, hogy a német nép békeszeretetről tanubizonyságot tegyen: most, amikor sokkal több fordul meg azon, hogy miként gondolkozik Németország: bizonyára világos értelme lesz az ő várva-várt szavainak. Nem kételkedünk azon, hogy a holnapi beszéd az a hajnali harangzó, mely megelőzi a virradatot s amely a friss levegőben elhangzik messzire. Messzire! egészen odáig, ahová érnie kell.

Az orosz hatalom igazi birtokosai már ismerik a német szociáldemokraták véleményét a háboru befejezéséről s bár a német szociálisták nem képviselik a német kormányhatalmat: nélkülök még sem lehet Németországot kormányozni. Az ő törekvéseiket tehát a német birodalmi kancellár sem ignorálhatja, annál kevésbé, mert hiszen céljaik azonosak.

Pétervárott s az entente fővárosai-ban ép oly érdeklődéssel várják ezt a beszédet, mint mi. Mert ma már ott is terjed a világosság. Ma már ott sem hisznek chimerákban s a sovinszta sajtó ott sem bolondíthatja már

oly könnyen a hiszékeny lelkeket, mint ezelőtt. Ma már Pétervárott, Párisban és Londonban ép oly jól tudják, mint mi, hogy a központi hatalmak katonailag mily erősek s hogy kiéhezhetésük lehetetlen. A megélhetést csak megnehezíthetik, de kapitulációra — hála Magyarország termő

földjének — ezzel bennünket nem kényszeríthetnek. A kancellár holnapi beszédéről hisszük, hogy az a megváltó megnyilatkozás lesz, mely határozott s pontosan körvonalozott formáival közelebb hozza a kölcsönös megértést.

Megbukott a háborus orosz hadügyminiszter.

Érkezett reggel 3 órakor.

Pétervát. A Pétervári Távirati Ügynökség jelenti: A front delegátusai-uk kongresszusán Gueskov hadügyminiszter tudatta lemondását, amelyben Lwow herceg miniszterelnökhöz intézett következő levelét olvasta fel: A háboru mostani körülményei között, amelyek a hadügyi és a tengerészeti miniszter hatalmát és különösen tekintélyét a hadsereggel és a flottával szemben befolyásolják, olyan körülmények, amelyeket megváltoztatni képtelen vagyok és amelyek végzetes következményekkel fenyegetnek Oroszország szabadságának veszedelme, sőt Oroszország fennállása tekintetében. Nem viselhetem többé a hadügyi és tengerészeti miniszteri állást és nem vállalhatok felelősséget azokért a súlyos bűnökért, amelyeket a hazával szemben elkövetnek.

London. A Reuter-ügynökség jelenti: Gueskov hadügyminiszter lemondott.

Amsterdam. Az Allgemeine Handelsblat szerint a Daily Express tudósítója jelenti, hogy Gueskov hadügyminiszter panaszai az Oroszországban növekvő anarchia tekintetében azért nagyjelentőségű, mert a katona és munkástanács választmánya túllépte hatáskörét és a Pétervári Távirati Ügynökség segítségével a külföldi hatalmakkal összeköttetésbe lépett. A felfegyverzett munkások, ugynevezett vörösgárdája azt javasolta, hogy szervezett katonai szolgálatot léptessenek életbe, amely függetlenül a katona és munkástanácstól ott lépne közbe, ahol azt a kormány szükségesnek tartaná.

Amsterdam. Gueskov hadügyminiszter a Manchester Guardian tudósítójának kijelentette, hogy a fronthadsereg viszonyai ezidő szerint nagy aggodalomra adnak okot. A csapatok hangulata pesszimisztikus és elégedetlen. Erélyes rendszer és fegyelem volna szükséges a rend helyreállítására, azonban a hadsereg helyzete mégsem reménytelen. Mindenesetre, ha ez a hangulat terjed, kellemetlen következményei lehetnek. Nem tagadja, hogy a hadseregben agítálnak a béke mellett és hogy a katonák és néptömegek túlkönnyen hajolnának békére. A hadsereg meg van róla győződve, hogy a béke azonnal bekövetkezik, mihelyt leteszik a fegyvert és sajnos kevés bizalmuk van följobbvalóik iránt.

Visszavetett olasz rajtaütési kísérlet.

Budapest, május 14. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti és délkeleti hadszíntér:
Változatlan.

Olasz haretér:

Az Isonzó menti tüzérségi csata megszakítás nélkül tart. Az ellenséges tűz olykor a legnagyobb hevességre fokozódott. **Az olasz gyalogság Plavánál rajtaütést kísérelt meg egyik magaslati támaszpontunk ellen, de rögtön lecsapó ellentámadásunkkal visszavetettük.** Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Szivós viaskodás egy falu romjairól.

Berlin, május 14. (Hivatalos.) A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati haretér:

Rupprecht bajor trónörökös hadcsaportja:

A tengerpart mentén a Jaspersn és Wytschaete hajlásában a tüzérségi tevékenység időnkint növekedett. Az erős tüzérségi tűz az arrasi csatatéren napközben helyenkint csökkent, este pedig Lens és Queant között megújuló hevességgel folytatódott. Oppynál és Hampolynál angol részleges előretörések megghiusultak. **A Bullecourt melletti harcok elkeseredetten folytak tovább. Szivós viaskodásban az ellenség több támadásával szemben megtartottuk,**

a falu romjait. St. Quentinben az ellenséges tüzelés okozta rombolás napról-napra növekszik.

A német trónörökös hadcsoportja:

Az Aisne arcvonalon a helyzet változatlan. A Champagneban a tüzéségi harc különösen Prunay és Auberive között erősen növekedett.

Az ellenség a tegnapi napon tizenkét repülőgépet és egy kötött léggömböt veszített. Wolf hadnagy 30-ik, Richthofen báró hadnagy pedig 24-ik ellenfelét lőtte le.

Keleti harcér:

Kisebb ütközetek.

Macedóniai harcér:

A Prespa tó és a Vardar között a tüzéségi tev. kenység élénk maradt. Az egyes helyeken vonalaink ellen előrenyomuló ellenséget visszavertük. Ludendorff, első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Holnap délelőtt beszél a kancellár.

Bethmann-Hollweg bécsi tanácskozása.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Bethmann-Hollweg német birodalmi kancellár vasárnap reggel gróf Czernin külügyminiszterrel való tanácskozás céljából Bécsbe érkezett. Bethmann-Hollweg kancellárt délelőt 5félége Laxenburgban fogadta, kihallgatás után reggelinél 5félége vendége volt. Este a birodalmi kancellár gróf Czerninnel és nejével a német nagykövetségen estebédelt [és az éjjeli vonattal visszautazott Berlinbe. A tanácskozásokat legközelebb Berlinben folytatni fogják.

Beavatott diplomáciai helyen Bethmann-Hollweg tegnapi bécsi tartózkodásáról a következő felvilágosításokat adták: A birodalmi kancellár bécsi utjának az volt a főcélja, hogy a német birodalmi gyűlés holnapi ülésén teendő nyilatkozatához a monarchia döntő tényezőinek hozzájárulásait is megnyerje. Bethmann-Hollwegnek alkalma volt Károly királlyal és Czernin gróf külügyminiszterrel megbeszélni holnapi nagyjelentőségű nyilatkozatát. Először hangsúlyozni, hogy Németország és a monarchia vezető politikai tényezői között a lényegben teljes az egyetértés.

A birodalmi kancellár tegnap este Czernin gróf külügyminiszterrel együtt utazott el.

Berlin. A Vorwärts mai cikkében nagy reményeket fűz Bethmann-Hollweg birodalmi kancellár bécsi utazásához. A béke szellemének újabb hatását várja tőle, rámutatva Czernin gróf külügyminiszternek a béke kérdésében elfoglalt politikájára.

Berlin. A Morgenpost szerint a kancellár Helfferich államtitkár kíséretében pénteken a nagy főhadiszálláson időzött. Utazáskor összefügg a birodalmi gyűlés legközelebbi vitájával és a külügyi helyzettel. A birodalmi gyűlés házában ez a hír a legnagyobb érdeklődést keltette. A politikai atmoszféra rendkívül feszült. A Tägliche Rundschau szerint azokból a beszélgetésekből, amelyeket a kancellár a főhadiszállásról visszatérte után az utolsó szombatn folytatott a birodalmi gyűlés elnökeivel és a pártvezérekkel, kiderül, hogy Bethmann-Hollweg állása szilárd és bírja a császár bizalmát.

A Vorwärts legújabb számában ezeket írja. A birodalmi gyűlésen elterjedt az a hír, amely szerint a kancellár ki fogja jelenteni, hogy a jelenlegi helyzetre való tekintettel le-

hetetlen a szociáldemokraták és a konzervatív csoportok interpellációira válaszolni. Ebben az esetben a polgári pártok a hadicélokról szóló interpellációknak a napirendről való levételét fogják kérni.

Berlin. A kancellár a birodalmi gyűlésben kedden délelőtt beszélni fog.

Haeffele János meghalt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ma reggel érkezett Aradra annak a híre, hogy Haeffele János, volt gebweileri gyáros, aki az aradi Hungaria textilgyár egyik alapítója, Svájcban ahová a német büntető törvényszék sujtó keze elől menekült, még a múlt év decemberében meghalt.

Haeffele, mint az Aradi Közlöny annak idején megírta, a háboru elején hazaárulás miatt menekülni volt kénytelen hazájából, Elzász-Lotharingiából. A lakóhelyére benyomult franciáknak elárulta a posta és távirda berendezéseket és fontos utbaigazítást adott nekik. Mikor ez kitudódott Haeffele megszökött. Az állam a vagyonára reá tette a kezét, és hadikölcsön kötvény vásárlásra fordította. A Svájcba menekült gyáros menedékhelyéről is érdeklődött az aradi vállalat iránt és befolyást gyakorolt a legutóbbi részvénytörke emelésére is. Halálának híre fél év múltával jutott el Aradra.

LEGUJABB.

Ejjele 2 óraker érkezett telefonjelentés.

Nincs ellentét

Czernin es a kancellár közt.

Bécs. Adl. r. Frigyes dr. bünperének tárgyalását a bécsi büntető törvényszék május 18-19-ére tűzte ki, de hír szerint előbb a vádtanács előlött dönt, hogy nem lesz-e tanácsos egyelőre a tárgyalást elnapolni.

Bécs. Ma a délelött folyamán az elhunyt királynak volt szolgája, Spandauer Ignác, aki november óta nyugdíjban élt, revolverrel öngyilkosságot kísérelt meg és súlyosan megsebesült. Spandauer kijelentette, hogy nem tud Ferenc József nélkül élni és ezért akart öngyilkos lenni.

Frankfurt. Stockholmból jelentik: A Times ama véleményének ad kifejezést, hogy új segítőesapatok nélkül lehetetlen a nyugati front döntésre vinni az ügyet.

Frankfurt. A pétervári távirati ügynökség szerint Lenin eddigi magatartását megváltoztatva kijelentette, hogy a háborút csak akkor lehet betegezni, ha az egyik fél leteszi a fegyvert. Orosz részről védelmi háborút folytatnak, amit tovább kell folytatni, míg minden hatalom a proletárok kezébe kerül.

Malmö. Moszkvában május 5. és 9-ike között nagy tüntetések folytak a kormány ellen, amelyek különösen a középosztály képviselői tiltakoztak Miljukov imperialisztikus törekvései ellen. 8-án és 9-én véres összeütközésre került a sor a kormánynak ellenségei és hívei között.

Bécs. A Pester Lloyd jelentése: A birodalmi kancellárnak tegnapi bécsi tartózkodásáról és Czernin Ottokár gróf külügyminiszterrel folytatott tárgyalásairól diplomáciai körökben az a vélemény alakult ki, hogy Bethmann-Hollweg és a külügyminiszter között változatlan a szívélyes és bizalomteljes viszony. Bécsben a legnagyobb feszültséggel tekintenek a holnapi birodalmi gyűlés elé. Megvan-e győződve a vélemények teljes egyöntetűségéről.

Amerika és a különbeke.

(Saját tudósítónk telefonjelentése.)

Newyork. Az Associated Pressnek jelentik Washingtonból: Lansing államtitkár azokat a híreket, hogy az Egyesült-Államok a szövetséges hatalmas bármelyikével is egyezményt kötött, hogy nem fog külön békét kötni, a következő szavakkal cáfolta: A békéről nincs semmiféle irásos, vagy nem irásos egyezmény.

Basel. A Newyork Times hivatalos közleményt hoz, amely az ország vezető tényezőinek nevében hangsúlyozza, hogy az amerikai kormány nem köthet addig békét Németországgal, amíg meg nem valósulnak azok az alapelvek, amelyeket Wilson elnök proklamációjába felvett.

Washington. A képviselőház viharos ülésén 215 szavazattal 176 ellen elfogadta a szenátus által törölt javaslatot, hogy Roosewelt vezérletével hadtestet küldenek Franciaországba.

Lugano. A Corriere Della Serának jelentik Londonból: Haigh marsall azt jelenti, hogy Fresnoy elvesztése újfajta gázoknak tulajdonítható, amelyeket a németek itt alkalmaztak először.

Bécs. Karlsruhei távirat szerint a Temps azt írja, hogy abban az esetben, ha a háboru június végén nem ér véget, a kamarának új hadikölcsönt kell megszavazni.

Amsterdam. Carson bejelentette a felsőházban, hogy a kormány május 17-én a parlament elé terjeszti az ir kiegyezésről szóló javaslatot.

Rottordam. Az angol tengernagyi hivatal közli tegnapi keltezéssel: Tartalék haderőink egy része tegnap sikeres támadást intézett Zeebrügge ellen. Tengerészeti repülőink együttműködtek hajóinkkal. Több mint tizenöt légi harcot vívtunk. Ellentefeinket megsemmisítettük és harképtelenné tettük. A mieink közül kettő nem tért vissza, az egyik Hollandiában zátonyra futott, a másikat internálták.

Magyar gyalogság verte vissza az olasz támadást.

Reggele 3 óraker érkezett telefonjelentés.

Lugano. A Popolo d' Italia Olaszország elleni offenzívájának évfordulójáról szóló cikkét így végzi: Ma a helyzet megváltozott. Ki tudja hogy az évfordulón nem fogjuk e rettenetes módon visszaadni a kölcsönt az ellenségnek. Ma is feszült várakozásban élünk, érezzük, hogy valami van a levegőben, valami érelődik. Bizva várakozunk. A hír ezután örvendetes lesz, biztosan győzelmet fogunk jelenteni.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: A tüzéségi tüzelés, amelyet az olaszok több nap óta az egész Isonzó arcvonalon Tolmeintől egész a tengerig egyre fokozódó mértékben folytatnak, tegnap helyenkint pergőtűzzé fokozódott. Minden kaliberű ágyu, tarack és mozsár óriási módon dolgozott árkaik ellen, amelyekben derék harcosaink kellőképpen vannak megoltalmazva és várják az olasz gyalogság rohamait. Az egész front két szakaszán tört elő az olasz gyalogság. Bigliánál, Görztől délre több század rohamra indult és Pivánál ahol az olasz rajtaütéssel egy előrenyúló magaslati állásukat, e helytől keletre el akartak foglalni. Két ízben próbáltak szerencsét. Az első támadás védőtűzünkben nyomban összeomlott, a második is az előtérben állott meg. Gyors ellentámadásban a magyar gyalogság különösen kitüntette magát.

Magáncégnek adták el a vasutasok sertéseit.

— Feljelentett vezetőség. —

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Budapestről telefonálja tudósítók: A magyar államvasutak budapesti tisztikara és alkalmazottai között hónapok óta súlyos vádak forognak közszájon, a vasutas szövetség központi vezetősége és gazdasági központ delegáltjai ellen, Ezek a vádak most által nyertek komoly alapot, hogy a szövetség 4 tanácsosa, — a vasutasok ügyeit magukévé téve, — vádló gyanánt lép föl, hogy a mulasztások tisztázást nyerjenek. A négy tanácsos: Sós Sándor, Jeman Mihály, Szijarszky Sándor és Veréb Mihály. A vasutas szövetségnek május 20-án megtartandó közgyűlésén fogják fölteni a vádak, melyek miatt az Országos Közélemezési Hivatal és a budapesti rendőrfőkapitányság is megindította a vizsgálatot.

A vasutas szövetség központi vezetősége a máv. tisztviselők és alkalmazottak sertéshus, zsír, szalonna szükségletének biztosítására a múlt év őszén a földművelésügyi minisztériumtól engedélyt eszközölt ki sertésszállításra és rövid idő alatt 66000 kilogrammot meghaladó súlyban 553 sertés érkezett Budapest-Ferencváros állomásra. A megérkezett sertésszállítmány a vasutasok szükségletének kielégítésére még sem jutott el, mert a szövetség központi vezetősé-

gének és a gazdasági központnak delegáltjai a szállítmányt magánkézre juttatták.

A vád szerint a sertésszállítmányt Perlesz Mátyás budapesti vállalkozónak kezére játszották át és a vele kötött szerződés szerint csak a szalonnának 20%-át volt köteles fölajánlani a vasutasok részére, azonban ezt is úgy, ha a gazdasági központ követeli. Perlesz a szalonnát három ízben is fölajánlotta, azonban a központ delegáltjai minden esetben lemondottak róla. A vasutas szövetség négy tanácsosa elsősorban a vasutas szövetség központjának megbízottját, Dénes Pált vádolja azzal, hogy a sertésszállítmányt átjásztotta Perlesznek és ezért tőle jutalékot kapott. A jutalékkal azonban nem volt megelégedve és többet követelt, mire Perlesz Mátyás Dénes ellen zsarolás miatt hönvádi följelentést tett. A gyanús sertésszállításra a főkapitányság felhívta a Közélemezési Hivatal figyelmét, amely elrendelte a nyomozás lefolytatását. A vizsgálattal Buskó rendőrfogalmazót bízta meg, a gazdasági központ pedig jelentést tett Tolnay Kornél máv. elnöki igazgatónak, aki szintén a legszigorubb vizsgálat lefolytatását rendelte el.

Temes megyében bujkálnak a csendőrgyilkosok.

— Újabb bűntények. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny jelentette, hogy a nagyzeréni csendőrsparancsnokság csendőrmesterét és tizedesét négy katonaszökevény lelőtte. Mint ismeretes, a merénylők után nagyszabású hajszát indított a csendőrség, sajnos azonban a katonaszökevényeknek sikerült a csendőrgyűrűben talált résekben kibujni és még mindig nem kerültek kézre. Jelentették, hogy a csendőrség nyomozó gyűrűje Kisjenőn összpontosult. A hajtvadászat alkalmával Kisjenőn a csendőrség 51 katonaszökevényt fogott el, akik közül 14 cigány volt. A szökevényeket csapatstűkhöz küldték és megállapították róluk, hogy 5 nagyobb betöréses lopást követtek el, ezért aztán letartóztatásban maradnak.

Köztudomású, hogy a merénylők múlt szombaton követték el a gyilkosságot. Másnap, vasárnap már a temes megyei Lásbas községben láttak 4 katonát, akikre ráillett a tettesek szeméyleírása. Az egyenruhában levő szökevények gallérről azonban már hiányzott az őrmesteri, illetve a tizedesi sárzsi, míg a negyedik Lásbas községben is polgári ruhát viselt. Megirtuk, hogy a nagykamarási tavat átkutatta a csendőrség, és egy hintót halásztak ki belőle. Az újabb átkutatásnak az lett az eredménye, hogy összetört és szétszedett állapotban megtalálták a katonaszökevények által Orosházán ellopott kocsit, valamint az elhajtott két ló hulláját. A merénylők ugyanis a lovakat előbb megölték, azután hullájukat a tóba dobták. Lásbas községben való tartózkodásukat szintén emlékeztetéssé akarták tenni és vasárnap éjszaka több betörést követtek el. Lovakat és kocsikat loptak, valamint behatoltak az egyik fakereskedésbe és az ott ellentálló éjjeli őr a fején súlyosan megsebesítették és aztán a kasszát feltesztve, több ezer koronát vittek el. Miután még tekintélyes mennyiségű élelmiszert és ruhát loptak a faluban, nyomtalanul eltűntek.

A csendőrség természetesen tovább folytatja a nyomozást. Rendkívül megnehezíti a

vizsgálatot az, hogy a csendőrségnek sok téves nyomot ad a közönség.

360 korona

a legdrágább telek öle Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad város törvényhatósági bizottsága legutóbb tartott közgyűlésén, mint ismeretes, megalkotta a telekértékkadót és elkészítette egyúttal azt a szabályrendeletet is, amely az adó-kivetését teszi lehetővé. A rendelkezések szerint becsülő bizottságot kell alakítani a polgármester elnöklete alatt, amely az összes telek-eket számbavesszi, megállapíthatja azok békeidőbeli forgalmi értékét és kivetíti az adót. Ennek a bizottságnak a munkáját megkönnyítendő Varjassy Lajos polgármester úgy intézkedett, hogy a becsülés alapjául szolgáló olveket valamint a telekkategóriák megállapítását Kilyeni János főszámvevő, Nachtnébel Ödön főmérnök, Herling Gyula tb. főmérnök és Turay János számvevő készítsék el.

Tíz nap óta dolgoznak ezek az urak ezen az alapvető munkán és ennek eredményét ma foglalták jegyzőkönyvbe. Ez a jegyzőkönyv tulajdonképpen az az alap, amelyen a becsülő bizottság majd minden egyes telek külön-külön mérlegel és értékkel, hogy az adójavaslat részére előkészíthesse.

Alapelvül állapították meg, hogy külön értékkel a háztelkeket és külön a szántóföldet. A háztelkek értékének megállapításául továbbá elvül szolgál annak közelsége a város központjához, forgalmi utvonalaikhoz, annak az utcának csatornázási, világítási, utburkolási viszonyai, amelyen a telek van. A szántóföldek-nél az érték-megállapító tényező az ingatlanok közelsége valamelyik műúthoz, a lejtési viszonyai — és a mi talán legtöbb vitára ad majd okot — a föld minősége. Ez a kérdés nagy megfontolást és beható megvitátást igényel. Nem ismeretlenek azok az anomáliák, amelyek a földkataszter készítésénél épen eme szempontból keletkeztek. Évtizedes panasz, hogy a kataszteri fölmérések alkalmával nem mindig a rideg igazság szerint osztályozták a földeket, hanem részrehajlás, pajtásosság és ösz-

szakították voltak a döntő momentumok. Az előkészítő-bizottságban is nagy vita keletkezett tőlőt, vajjon a föld minőségét döntő faktornak tekintsék-e, mert a főszámvevő szerint nincs rossz föld, minden szántó jól megművelhető, csak érteni kell hozzá és szorgalom szükséges annak kihasználásához. Ő mondotta el, hogy emlékszem, amikor a kataszteri fölméréseket elrendelték és Podmaniczky Frigyes bárót bízta meg a kormány ennek ellenőrzésével, hogy az nyolc hónapig járta az országot és mikor visszatért Budapestre, Tisza Kálmán, az akkori miniszterelnök megkérdezte, hogy mit tapasztalt?

— Azt tapasztaltam, hogy Magyarországon egy kikő buza sem terem, csak a szomszéd földjén terem valami és az is gaz. Ebben a tulzásban nagyon sok igazság van, amely jellemzi a magyar adóérvényesítést.

A telekértékkadó szempontjából az egész várost hatvanöt övezetre osztják és aszerint, hogy a teleknek a frontszélessége, vagy a mélysége, az alakja vagy helye milyen, mind más-más zónába kerül. A legkisebb telekérték egy korona, a legnagyobb pedig 360 korona négyszögölenként. A szántóföldek-nél a holdankénti becsülés szerint a legolcsóbb föld 200, a legdrágább pedig 2400 korona.

Ezeket az előmunkálatokat kapja majd kézhez, mint említettük, a becsülő bizottság, amely természetesen csak akkor kezdheti meg munkáját, ha a kormány jóváhagyja a közgyűlés alkotását. Úgy tudjuk, hogy több felebevezést is adnak be a közgyűlés határozata ellen. Arad eme radikális és korszakos adóreformja sok más várost is hasonló reform alkotására bírja és értesülésünk szerint Versecz és Nagyvárad fordultak Aradhoz azzal a kérelemmel, hogy küldje meg nekik szabályrendeletét, sőt Nagyvárad pénzügyi tanácsnoka, Juricskay Barna már előterjesztést is tett a tanácsnak, hogy sürgősen alkossa meg a telekértékkadót, mert a pótdómeveléssel tovább a város nem gazdálkodhatik.

EGYESULETI ÉLET.

Negyvenöt évi orvosi működés.

— Groszmann Jakab dr. ünneplése. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Vasárnap délelőtt 11 órakor szép ünnepség keretében tartotta közgyűlését Kohn S. N. elnök elnöklete alatt az Első Aradi Betegsegélyző és Kiházasító Egylet. E közgyűlésen ünnepelték meg Groszmann Jakab dr.-nak 45 éves áldásos orvosi működését. Lakatos Aladár titkár évi jelentése után Faragó Rezső emelkedett szólásra. Magas szárnyalású beszédeben az egylet tagjai nevében hálás köszönetét tolmácsolta a jubiláló Groszmann Jakab dr. egyleti orvosnak és szép szavakban emlékezett meg annak 45 hosszú éven át kifejtett eredményes, emberbaráti működéséről. Elhangzó szavaira lelkesült taps és éljenzés volt a válasz. Beszédére a jubiláns egyszerű, keresetlen szavakkal válaszolt. Öszinte hálóját tolmácsolta a szép számban egybegyűlt választmányi tagoknak és a szónoknak a meleg ünneplésért és biztosította az egylet vezetőségét további szolgálatairól.

Utána Kohn S. N. elnök kérte a választmány tagjait, fogadják el lemondását. Hivatkozott előrehaladott korára, mert hogy ily korban már nem viselheti úgy lelken az egylet érdekeit.

Kneffel Lajos meleg szavakkal ecsetelte Kohn S. N. elnök soha el nem homályosuló érdemeit, melyeket elnöklése ideje alatt szerzett az egylet javára. Az összes megjelentek és jelen nem lévők nevében kérte az elnököt, mondjon le elhatározásáról és maradjon tovább az egylet vezetője, disze, büszkesége. Kérte továbbá a régi választmányi tagok és előjárók újbóli megválasztását és Reich Jenőnek az időközben elhunyt Weil Alajos választmányi tag helyébe való beiktatását.

Kohn S. N. válaszában köszönetet mondott az iránta megnyilvánult szeretetért és a közgyűlés óhajára megmaradt az elnöki székben.

Vandervele nem megy Stockholmba.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Stockholm. A Pester Lloyd tudósítóját ma Vandervele fogadta. Amikor belépett a szobába a belga szociáldemokraták vezére a köve kezéket mondotta neki: Ön meg fogja érteni, hogy mi nem beszélhetünk egymással, hiszen az ön lapja az ellenségé. A tudósító utalt arra, hogy tudtával Vandervele az Internacionale tagja, ezért állásfoglalása érthetetlen, különben is csak aktuális kérdéseket akar hozzá intézni. Részt vesz-e a stockholmi konferencián?

— Semmiesetre — válaszolta Vandervele — én a német szociálistákkal sohasem fogok egy asztalnál ülni. Utban vagyok Pétervár felé, holnap este elutazom, de még tárgyalni akarok az összehívókkal, megmagyarázni nekik, hogy az ellen nincs kitogásom, ha a holland és Skandináv szociálisták tárgyalnak, hogy a németekkel a helyzetet tisztázzák.

— Ugyanez az álláspontja az orosz szociálisták által összehívott értekezletről is?

— Ennek az értekezletnek az előkészítésére még próba sem történt. Ha tárgyalni fogok erről, én kijelentem, hogy Huysmans álláspontja nem felel meg a belga fölfogásnak, de még a tényeknek sem.

Berlin. Vander velde Anglián keresztül pénteken Krisztianába érkezett és a Tidens Tage című lapban megokolja az entente szociálistáinak álláspontját a stockholmi konferencián való részvétel dolgában. A nemzetközi szociáldemokrata iroda, amikor a németek bevonultak Belgiumba, megszüntette működését. Az elnökség intézését azóta a hollandok vették át, valamint az iroda dolgainak egy részét is, nemzetközi konferenciának részéről való összehívása azonban nem korrekt dolog. A belga és francia szociálisták semmi alapot nem látnak arra nézve, hogy a stockholmi konferenciának nagy jelentőséget lehetne tulajdonítani. Elsősorban politikailag nem reális a hivatalos német békejavaslat.

A stockholmi békekonferencián csak egy német párt programját terjesztik elő, amelynek megvalósulásában semmi garanciát nem látunk. Ha a német szociáldemokraták kisebbségével tárgyalhatnánk, melynek követeléseivel politikai egyetértésben vagyunk, más lenne. Azonban jól tudjuk, hogy ez a politika Németországban nincs többségben. Ami a német szociáldemokrata többség programját illeti, súlyosan esik a latba, hogy amíg ők egyfelől nekünk nyujtanak kezet, másfelől a német császár kezét szorongatják. Mindez zavarja a stockholmi konferencia legfontosabb céljait, illetőleg a végső győzelemig való kitartás dolgát és az európai tartós béke megteremtését, amelyet az orosz forradalom után Amerika beavatkozása van hivatva biztosítani. A világháború is forradalom. A szociáldemokratáknak majd a végső küzdelemben, a békétárgyalások megkezdésekor kell közbelépniük, hogy megteremtsék a tartós békét.

„Königliche Ungarische Honvéd.”
Budapestről jelentik: A budapesti Tudósító jelenti, hogy ő Felsége legfelsőbb elhatározásával elrendelte, hogy a magyar honvédséget és annak minden részét ezentúl németül „Königliche Ungarische Honvéd” nevezzék.

Elfogták a vaggongyár gépszijtolvaját

— Meglopta az orgazdáját is. —
Az Aradi Közlöny riportja nyomán felderített bűn. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny legutóbbi lapszámában megemlékeztünk arról, hogy az aradi rendőrség bűnügyi osztályán egymást érik azok a feljelentések, melyeket aradi gyárak és nagyobb ipari műhelyek vezetőségei tesznek műhelyükben történt gépszij lopások miatt. Szinte egymást érték ezek a feljelentések s a vállalatok vezetőségei aggodalommal és tehetetlenül néztek a fejlemények elé, mert a tolvajok hosszabb időn keresztül úgy működtek, hogy nyomot sem hagytak maguk után és az elloptott gépszijak pótlása még a nagy anyagi áldozatok árán is majdnem lehetetlen volt. A közönség szívesen vette, ha az orgazda cipész gépszijból csinált talpat és nem jelentette fel a susztert a rendőrségen. A rendőrség bűnügyi osztálya Beretz Ferenc rendőrkapitány, a bűnügyi osztály főnöke vezetésével fokozott buzgalommal nyomozott az ügyesen manipuláló tolvajok után és az Aradi Közlönynek a közönséghez intézett figyelmeztetése nyomán azoknak egyikét ma sikerült is elfogni. A rendőrség detektívjei az aradi Weitzer János vaggongyár gépszij tolvaját fogták el, egy iasmert aradi cipésszel együtt, aki a tolvajnak állandó orgazdája volt.

Az aradi vaggongyár a legutóbbi pénteken tett feljelentést a gyár ismeretlen gépszij tolvaja ellen. De már előbb is hetek óta nyomoztak a detektívek, mert ez a feljelentés már harmadik és a tolvaj már a harmadik gépsziját lopta el a gyárból. Tegnap Beretz rendőrkapitány megtudta, hogy

Kugler József aradi cipész, akinek a Vécsey és Varjassy utcák sarkán van a cipész műhelye, gépszijdarabokat dolgoz fel cipőkre talpaknak.

A rendőrkapitány Rasztig és Korodi detektíveket küldte ki a cipésmesterhez, aki tagadta, hogy gépszijakat használna műhelyében, de a detektívek házkutatást tartottak és több ilyen szijdarabot találtak. Kugler rövid vallatás után erre elmondta, hogy Belis Mihály vaggongyári napszámostól veszi a gépszijdarabokat, de nem mert feljelentést tenni a vaggongyári napszámos ellen, mert attól félt, hogy ő is bajba kekerül. Elmondotta, hogy hosszabb időn keresztül vette a sziját Belis Mihálytól s eleinte sejtelve sem volt arról, hogy ezek a bűndarabok, hogyan kerültek Belis birtokába. Később megtudta, hogy Belis vaggongyári munkás és megtudta azt is, hogy lopott gépszijakból kerülnek elő az általa megvásárolt bűndarabok. A detektívek a vallomás után felkísérték Kugler Józsefet a rendőrségre és a vaggongyári munkás után kezdték meg a nyomozást. Belis Mihályt a vaggongyárban találták meg. Felvitték a rendőrségre, ahol vallatni kezdték. Elmondotta, hogy a vaggongyárnak napszámos munkása s elmondotta azt is, hogy azt a három gépsziját, ami a legutóbb a gyár műhelyeiből eltűnt, ő lopta el. A gyár öntődjében volt alkalmazva. Esténként munkaidő után, mikor a munkások elmentek, a gyár egyik félreeső helyén elbújt és itt maradt az éjjeli órákig, este azután bement a műhelybe és erős késsel levágta a bűndarabot, azt egy zsákba tette, majd a műhelyből kijövet létrát vett magához és az éjszótjében a gyár kerítésén keresztül jutott ki a telepről. A gépsziját azután darabokra vágta

és potom áron Kuglernál értékesítette. A három gépszijért, amely ezeket ér, összesen néhány száz koronát kapott a cipésmestertől.

Beretz kapitány szintén kihallgatta Belist és Kuglert s mindjárt kihallgatásuk után le-tartóztatásba helyezte őket.

Erdekes, hogy Belis Mihály néhány nappal ezelőtt orgazdáját, Kugler Józsefet is meglopta. Mikor legutóbb a cipésmesternél járt, annak szekrényéből hirtelen 800 koronát esent el és távozása után, bár Kugler nyomban megállapította a lopást és bár tudta azt is, hogy a pénznek csakis Belis Mihály lehet a tolvaja, nem mert ellene feljelentést tenni, mert jól tudta, hogy így a gépszijvásárlások a rendőrség tudomására jutnak és a tolvaj magával ránthatja őt is.

Kártérítés a fogságért.

— A Kuria elvi jelentőségű határozata. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Nagy felháborítást keltett néhány évvel ezelőtt az a bűnpör, amelynek vádlottja Megyeri János, a nagyszabolta Feketekőrös Armentesítő-társulat gátőre volt. Megyeri tudvalevően két ízben állott a nagyvárad esküdtbírósa előtt azért, mert nevelt leányát Megyeri-Barna Juliskát kórota, mivel a leány a szerelmi ajánlatát nem hallgatta meg.

Az esküdtbírósa Megyeri Jánost első ízben 15 évi fegyházra ítélte, majd a védő újrafelvételi kérelme folytán újra tárgyalták a nagyvárad esküdték a bűnpört és ez alkalommal sokkal enyhébb verdiktet hoztak, úgy hogy Megyeri ekkor már csak 2 évi fegyházra kaptott. Vizsgálati fogságban töltött ki a vádlott és az újabb ítélettel megállapított büntetésen felül kiállott szabadságvesztésért kártalanítást kért.

A kártalanítási kérelmet most tárgyalta a Kuria Wavrik Béla dr. kuriai bíró elnöklete alatt s a kérelemnek helyet adott. A kuriai határozat arra vonatkozó része a következőképp hangzik:

Folyamodónak az újrafelvételi ügyben reá kiszabott két évi fegyházra kitöltésén, vagyis 1911. évi december hó 25-én tul 1915. évi március hó 29-ig, mint szabadlábra helyeztetése napjáig szenvedett szabadságvesztésért van igénye kártalanításra, mert beigazolt tény, hogy ellene az újrafelvétel folytán hozott jogeros ítélettel kisebb büntetést állapítottak — mint amilyent a hatályon kívül helyezett ítélet alapján elszenvedett és mert a B. 579. paragrafusában felsorolt kizáró okok egyike sem forog fenn.

Mindezeknél fogva folyamodó kártalanítás iránti igényének helyet adni és az összes iratokat a kártalanítás összegének megállapítása végett az igazságügyminiszter urhoz áttenni kellett. Wavrik Béla dr. s. k. másodelnök, Szegheő Ignác dr. s. k. előadó.

A kártalanítási igény megállapításával Megyeri János bűnpörének aktái végleg lezárultak.

VAROS ES MEGYE.

Városok kongresszusa. Budapestről telefonálja tudósítónk: A magyar városok országos kongresszusa 18-án tíz órakor tartja harmadik rendes egyetemes ülését az új városháza közgyűlési termében. A kongresszus során határozati javaslatot terjesztenek elő a városi polgárság szervezése dolgában. A javaslat követeli a városok újjászervezését, az önkormányzati szabadság tárgyában; a városok pénzügyi önállóságát; a városi hitelműveletek megkönnyítését; a városok háborus kiadásainak az állam részéről való megkönnyítését; a fogyasztók két főszükségletének kielégítését, a jó, olcsó és elegendő élelmet és lakást teszi szóvá,

Tizezer-korona 2500 kiló tengeri lisztért

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad város gazdasági székének mai ülésén minden képzeletet felülmúló érdekes események játszódtak le. Ha a mai ülésnek kimerítő és hűsleges képét megrajzolná valaki, akkor olyan dokumentummal járul hozzá ennek a háborúnak történetéhez, amelynél jellemzőbbet egy könyvtárnyi tudományos munkában sem lehet elmondani. Az nem újdonság, hogy a háború minden értéket felforgatott és újra értékkel, hogy évszázados igazságokat rántott a porba és emelt fel újakat a porból az égig. Már az sem izgat, ha 500 koronát kérnek Aradon egy könnyű nyári szövetből készíthető ruháért, de bizonyára szenzációs esemény, ha valaki

25 métermássa tengerilisztért hajlandó 10.000 koronás ajándékot adni Arad város közönségének.

Fränkl S. József aradi fakereskedő, aki a múltban is rendkívül kulánsan és korrekt módon szállított tűzifát a városnak, minden felszállítás nélkül ismét ajánlatot tett tűzifának szállítására. Azt mondja beadványában, hogy a mai 700 koronás piaci ár helyett megelégszik 600 korona vagononkénti árral és ad 100 vagon tűzifát, ha a város érdekel munkálat részére biztosít 25 métermássa tengeri lisztet. Egy vagonnál 100 korona engedmény 100 vagonnál 10.000 koronára rug és ennek a mai viszonyok közt is tekintélyes ajándéknak fejében nem kíván egyebet, mint 2500 kiló kukoricalisztet. Ez azt bizonyítja elsősorban, hogy a mai munkáviszonyok rettenetesen nehezek, a termelésnek egyedül az élelmiszerellátás szolgál kalkulációs alapjául, másodszor pedig bizonyítja azt is, hogy a termelő és a kereskedő 600 koronánál bizonyára igen tisztességes haszonra tesz szert, ha egy marék tengeriliszt ellenében 10.000 korona haszonról kész lemondani. A gazdasági szék természetesen azt javasolja a tanácsnak hogy ha a föld alól is, de teremtsen elő a kukoricalisztet és kösse meg Fränkllel az üzletet.

Azonban nemcsak az ember élne, hanem az állat is olyan kincs, amelynek megszerzéseért ma jobban török magukat az emberek, mint bármiert. A fű ma olyan értéket képvisel, mint azelőtt az arany. Ha arannyal lenne bevettve egy hold föld, akkor sem lehetne érte többet elérni, mint amennyit Arad város közönsége fizetett tegnap a szennyvízszűrőtelepen megtartott fű árverésen. Ezen a telepen körülbelül 10—12 holdon termelnek takarmányt. Minthogy a város a szennyvízszűrőtelep tiszta jövedelméből részesedik, a gazdasági szék úgy határozott, hogy árverel a takarmányra, mert senki olyan magas árat nem adhat érte, mint a város, amely tulajdonképpen nem tesz egyebet mint egyik zsebéből kivesszi a pénzt és a másik zsebébe beteszti. Tegnap délután volt az árverés és azon rengeteg ember jelent meg. Egy hold vetett fűért a város 701 koronát fizetett és egy hold lucernáért 926 koronát adott, de a jelen voltak azt mondják, hogy a legközelebbi árverésen 1200 koronát fognak már érte adni. Körülbelül 5000 koronáért vette meg a város 4 és fél 5 hold takarmánytermését. A gazdasági szék úgy határozott hogy a legközelebbi árverésen a város ne vegyen részt hanem engedje át a gazdáknak.

Végül rendkívül jellemző az az ajánlat, amelyet a Kneffel Károly és Fia cég adott be szénre és koksra. A városnak 66 vagon darabos szénre és 80 vagon koksra van szüksége. Mindössze egy ajánlat érkezett be, az

említett cégé, aki már évtizedek óta közmegelegedésre bonyolítja le a várossal kötött üzletet.

Ajánlata a következő:

Hajlandó petrozsényi darabos kőszénét szállítani a bányából 612 koronáért és mint-hogy a szállítási költség körülbelül 95 korona, tehát 707 koronába kerül egy kősi szén. Az ajánlattevő nem vállalhat kötelezettséget arra, hogy már a nyáron megkezdje a szállítást, hanem azt augusztus elsejétől február végéig hajlandó lebonyolítani olyképen, hogy havonta 10—12 vaggont szállít. Nem vállalhatja azt, hogy a város által kikötött 30 százalék többletet beszerzi, hanem legfeljebb 9 vaggonnal szállíthat az egész évben többet. Fentartja, hogy az Országos Központi Szénbizottság szabadon rendelkezhetik a szénrel, bánatpénzt nem tesz le, szerződést nem köt. Kokszt csak husz vaggont szállíthat az aradi gázgyárból 900 korona árban, de ezt is csak augusztus elsejétől kezdve.

A gazdasági szék ülésére meghívott Kneffel Lajos kijelentette, hogy az ajánlatában kitüntetett mennyiség szállításáért, ha vis major nem akadályozza őt meg ebben, teljes garanciát vállal, azonban többet egy kilóval sem adhat, mert az említett mennyiséggel Arad város járandósága teljesen ki van merítve. A bánya csak azért hajlandó ezt a kvantumot a városnak megadni, mert fenn akarja tartani régi összeköttetéseit a törvényhatósággal.

A gazdasági szék azt javasolja a tanácsnak, hogy az ajánlatokat fogadja el.

Aradi ügyvéd a hadiárvakért.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A Jogtudományi Közlöny írja:

A hadiözvegyek és árvák jogvédelme érdekében a Hadseregélyző Hivatal vezetője következő megkeresést intézte az országos ügyvéd-szövetség elnökéhez:

„Az ország különböző részeiből érkező panaszbeadványokból megállapítható, hogy a hadbavonult családok távollétében a hátramaradtakat gyakran éri olyan anyagi és erkölcsi jog-sérelem, amely helyes utbaigazítás, jogi véleményadás, esetleg jogsegélynyújtás mellett elkerülhető lett volna. Egy aradi ügyvéd, Kertész Miksa dr. spontán ajánlkozik arra, hogy Arad város és a megye területén készséggel látja el a hadiözvegyek és árvák jogvédelmét még oly esetekben is, midőn a pártfogó ügyvéd kirendelésének a törvényszerű előfeltételei egyébként nem forognak fenn.

Ajánlatát nagy köszönettel veszem tudomásul s az Arad városi és az Arad vármegyei árvaszékeket az önzetlen vállalkozásról tudomásvétel végett értesítettem. A magyar ügyvédi karra, melynek a szociális segélynyújtás tradicionális készsége a múlt hagyományaiban gyökerezik: e téren valóban új és nemes hivatás várna és én azzal a tiszteletteljes kéréssel fordulok méltóságodhoz, mint az Ügyvéd Szövetség nagyérdemű elnökéhez, méltóztassék ennek a gondolatnak a szövetség hivatalos közlönyében kifejezést adni és kérni azokat az anyagiilag független, vagy pártfogó tevékenységre kész szövetségi tagokat: jelentsék be a működési körükhöz tartozó árvaszékek elnökei-nél, hogy hadiözvegyek, hadiárvak és front szolgálatot teljesítő hadbavonultak családtag-jainak szívesen nyujtanak jogvédelmet, oly ese-

tekben is, ha az a perrendtartás merev betűi szerint esetleg nincs is szorosán indikálva.

Természetesen nem gondolnék arra, hogy a vagyonos családok részéről is alkalmat adjon ingyen jogsegély indokolatlan igénybevételére, hanem csakis azokra a méltánylandó esetekre, midőn az anyagilag kevésbé tehető vagy a tanácstalanul álló hátramaradottak jelentkeznek tanácsért vagy jogvédelemért. Kérve méltóságodat, hogy az aradi példát szíves követésre jóindulatulag méltóztassék ajánlani és az ügyvédek ezt a külön hadsegélyző tevékenységet saját hatáskörében és a legjobb belátása szerint megszervezni méltóztassék: fogadja egyben mély tiszteletem őszinte nyilvánítását.

Az ügyvédszövetség már legközelebb foglalkozni fog a megkeresésben felvetett kérdéssel.

Pétervárt ki kell őríteni.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Stockholm. A Ruskoje Slowo szerint Ewert tábornokot azért állították haditörvényszék elé, mert hadseregével Moszkva ellen akart menni, hogy helyreállítsa a régi uralmat. Tervébe hat divíziót avatott be, de az utolsó órában tisztjei megtagadták az engedelmességet.

Stockholm. Legújabb táviratok szerint Kornilow tábornok, Pétervár város katonai parancsnoka lemondott állásáról.

A Pétervári Távirati Ügynökség jelenti: A lapok jelentése szerint Kornilow tábornok, Pétervár katonai parancsnoka lemondott állásáról. Kornilow tábornok a Birszejka Wjednostsi munkatársa előtt kijelentette, hogy visszalépésének oka bizonyos szervezetek követeléseiben keresendő, amelyek azt hiszik, hogy nem kevesebb joggal rendelkeznek a csapatok feletti parancsnoklás tekintetében, mint ő. Főleg a munkástanács követelte, hogy a katonai kormányzó parancsait eköztes jóváhagyás céljából a tanács elé kell terjeszteni.

Köln. A Kölnische Zeitungnak jelentik Kopenhágából: Az orosz hadügyminiszter hosszabb konferencián tárgyalt a katona és munkástanácsal arról, hogy Pétervárt élelmiszerhiány miatt esetleg ki kell őríteni. Moszkvában nagyon nyomasztó a helyzet. Az ehezó lakosság napról-napra nagy tüntetéseket rendez és a kormány lemondását követeli.

Amsterdam. A Reuter-ügynökségnek jelenti Pétervárról: Harmine anarchistából álló banda Pétervárról és Schüssiburgból puskákkal, revolverekkel és bombákkal felfegyverezve hatalmába kerítette a Leistenburgi hercegnek a Mária-színház közelében levő palotáját, ahol felütötte főhadiszállását. A banda a katona és munkástanács utasítása ellenére vonakodott a házat elhagyni. A kerületi parancsnok csapatokkal vétette körül a házat.

A KIADÓHIVATAL IZENETE. A kiadóhivatal felkéri a t. előfizetőket, hogy az esetben, ha az Aradi Közlöny valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentsék be ezt a körülményt annál a postahivatalnál, amely a lapot kézbesíteni szokta. A postahivatal az Aradi Közlöny kiadóhivatalát a hiányról azonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz, mint az előfizető panasa.

Meghalt az aradmegyei tudós remete.

— Könyvtár kéziratban. —
— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad és a vármegye irodalmi köreiben jól ismert aggastyánt temettek el ma délután az aradmegyei Ópálos községben. Az illető Horváth József, aki 78 esztendőskorában hunyta le örök álmra szemeit. Az öreg ur Aradon kezdte tanítói pályáját és fiatalabb éveiben ott állott az Aradi Közlöny bölcsejénél. Amikor Aradon tanítószkodott, Varjassy Árpád felismerte benne a zsrnalisztia vénát és beprótezsálta az akkor megindult Aradi Közlönyhöz. Több esztendeig dolgozott a lapnál és tanított Aradon. 49 éves korában szivesuccsorsorvadást konstátáltak rajta az orvosok. A szive nagyon megdagadt és azt mondták: menjen nyugalomba, mert úgy sem él sokáig. Akkor 800 korona évi penzióval nyugalomba vonult és Aradvármegye több községében visszavonultan élt. A falusi levegő azonban meggyógyította és még egy esztendővel ezelőtt is olyan frissnek érezte magát, mint 40 éves korában.

Pedig igazán nem henyélt Horváth József, hanem állandóan dolgozott. Az éjféli mindig íróasztalánál találta, mert igen fontos munkálaton dolgozott. Népakadémiát akart szervezni, de aztán belátta, hogy a szóbeli előadásoknál hatásosabb lesz, ha írásban juttatja el a magyar közönséghez a tudományt, a művelődést, 1896-ban közírást tette, hogy *népakadémia* címmel 60 filléres folyóiratot indít. Az egész országból összesen 159-en voltak kíváncsiak arra, hogy miképpen akarja Horváth József a kulturát terjeszteni az aradmegyei Ópálosról. A 159 előfizető között volt: *Institoris* Kálmán nyugalmazott polgármester, *Schill* József vármegyei főjegyző, *Kilényi* János városi főszámvevő és még mások az Alföldről, valamint a felvidékről. (Az öreg ur ugyanis felvidéki származású ember volt.) A rossz kezdet azonban nem riasztotta vissza és kiadta a folyóiratot ezzel a címmel: „Modern Magyarország, vagyis a honi munkástársadalom szabad iskolája. Összeállította Horváth József néptanító Ópálos.” Ebből a folyóiratból összesen 3 füzet látott napvilágot és mivel a szerző 600 koronát ráfizetett, tehát beszüntette a revüt. Évi 800 korona nyugdíjból nem lehet fentartani ilyen folyóiratot. Ennek ellenére rendületlenül folytatta tudományos munkásságát az *íróasztalfióknak*. Horváth Józsefnek legalább 20 vaskos kötetre terjedő gyűjteménye van — kéziratban. Félméter hosszúságú széles, ugynevezett kutyanyelvekre apró gyöngybetűket rótt a tudós remete. Ilyen sűrűn teleírott kutyanyelve legalább 2000 darab van. A kéziratban levő könyvek címei ezek:

A *teremtés*. Ez hat fejezetre oszlik és tárgyalja az indusok, a chaldaeiek, a franciák, az egyiptomiaknak a világteremtéséről szóló mesét, Ovidius regéit és Mózes elméletét, ugyanerről a tárgyról. Aztán bölcseleti alapon foglalkozik a világteremtéssel, majd ír a naprendszer alakulásairól és Kant, meg La Place elmélete alapján a föld keletkezéséről. Azt is megmagyarázza egy külön fejezet, hogy „Mit tudhat az ember a szerves lények keletkezéséről?”

Az *életelő* című munkájában megírja, hogy melyik volt az első organizmus. Száz-tizenkét oldalon fejtegeti a föld őskorának leltári adatait.

Az *ember története* című könyvben foglalkozik az emberi társadalom fejlődésével, majd hazánk őstörténetének leírása után Magyarország ezer éves fejlődésének fokozatai következnek. A mi nemzetiségeinknek hazánk-

hoz való történeti viszonyairól, és hazánk elszegényedésének okairól külön-külön művei vannak.

350 oldalas könyv bírálja sok évtizedes *tanügyi politikánkat*. Azt javasolja, hogy legelőször mindenkit saját anyanyelvén kell írni-olvasni tanítani és azután kell a magyar nyelvre szoktatni. Közigazgatásunkról szóló művében kifejti, hogy az nem felel meg Eötvös József báró eszméinek.

Annyi adata volt felhalmozva más közérdekű és tudományos témáról, hogy még legalább 50 esztendőre lett volna szüksége azok teljes feldolgozásához.

Ismerősei gyakran kérdezték tőle, hogy miért fárasztja magát ilyen nehéz problémák fejtegetésével, amikor nincs reménye rá, hogy valamikor nyomtatásban láthassa műveit? Ilyenkor ezt szokta mondogatni:

— Én nem törődöm azzal, hogy írásaim nyomdafesték alá kerülnek-e, mert én lelki gyönyörűségből írogatok és ha beletemetkezhetek írásaimba, úgy érzem magam, mint amikor az iszákos ember beszökhetik a boros pincébe. Egyszer nálam volt a Magyar Tudományos Akadémia egyik tagja és délutántól reggelig egyfolytában tanulmányozta írásaimat, megveregette a vállamat, aztán visszautazott Pestre. Ma sem tudom ki volt.

A mosolygós arcú, élénk szemű, szürkefejú Horváth bácsit félesztendővel ezelőtt szervi baj támadta meg és akkor kihullott a toll a kezéből. Azóta folyton betegeskedett, míg aztán tegnapelőtt kiszenvedett. Az aradi kulturpalota igazgatósága érdemes munkát végezne, ha Horváth József vejétől, *Vasóczy* Kálmán ópálosi jegyzőtől elkérné a kéziratban levő tudományos könyvtárt. Lehet, hogy nincs olyan tudományirodalmi érteke ez írásoknak, mint aminőt Horváth József azoknak tulajdonított, de mindenesetre érdemes azokat megőrizni a kulturpalotában, mert sok évtizeden át emlékeztetnék az utókort az olyan férfura, akit tisztára a lelki kényszer ösztökélt három évtizedes tudományos munkálkodásra — a feltámadás reménye nélkül.

TANÜGY.

(—) **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Zimányi Kálmán orsovai állami elemi iskolai tanítót a kürtösi állami elemi iskolához helyezte át.

(—) **Kárpótlás az elvesztett egyetemi fél-évekért.** Budapestről telefonálja tudósítónk: Az egyetem ma tartotta az évi diszkozgyűlést. *Mihályfy* Akos rektor megnyitó beszédében hangsúlyozta, hogy háromféle mód kínálkozik az elvesztett időért kárpótlást adni a hallgatóknak. Először, ha a haretérről hazatért hallgatóknak megkönnyítik a vizsgálatokat, másodsor, ha a demobilizáció után két-három hónapos póttanfolyamokat létesítenek, melyek rendes egyetemi félévnek számítanak, végül ha a haretéri szolgálat idejét beszámítják a polgári életpályákon a nyugdíjba és előlépésbe.

Jegyezzünk hadikölcsönt, mert ezzel hazaias köteleességet teljesítünk és fölös pénzünk jó kamatozással, feltétlen biztonsággal elhelyezhetjük.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Kedden: G. Kertész Ella és Góth Sándor felléptével: *A tolvaj.*

Szerdán: G. Kertész Ella és Góth Sándor felléptével: *Művész est. Három szög. Örök tűz. Bűvös szék.*

Csütörtökön délután *Csárdás királyné.*

Este: Utolsó bérletszám: *Vengerkák.*

Pénteken: A karszemélyzet jutalomjátékául: *Modern kabaret. Edes öregem, Fall-operett.*

Szombaton: *Tökéletes asszony.*

* **Góthék Aradon.** Az aradi színház közönségének legkedvesebb vendégei közé tartozik a Góth-pár. Ezt bizonyítja az a mindig megújuló erős érdeklődés, melylyel a publikum játékaik iránt viseltetik. Zenekaros házak ünneplik őket állandóan Aradon, mint tegnap is, midőn a *Vengerkák* — hőseinek alakjában jelentek meg. A *Vengerkák*-at voltaképpen Góth Sándor írta, de hogy milyen lelkes munkatársa volt e dolgan G. Kertész Ella asszony, az tegnapi játék után előttünk is nyilvánvalóvá vált. Annyi melegséget és szomorúságot öntött a vengerkává formálódott kis leány alakjába, hogy szinte tulontul rokonszenvenné tette előttünk. Góth briliánsul játszotta meg a pupos orosz herceg szerepét, egész pathologiai tanulmányt másolva le előttünk. Mindkettőjüknek nagy és megérdemelt sikerük volt, mely különösen a harmadik kép után többszörös kihívásban nyilvánult meg. **Z. A.**

* **Az aradi írók és művészek zsurja.** Különleges művészi és irodalmi élvezet várakozik kedden délután Arad nagy igényű s megértő publikumára. A városi színházban délután 4 órakor tartja meg érdekes előadását *Szép Ernő*, az új magyar költészet egyik legeredőbb talentuma lírikusa, aki mint prózaíró is a legkiválóbbak közé tartozik. Finom írásait nagyon jól ismeri a magyar újságolvasó közönség. Aradnak ritkán volt alkalmá az utolsó időkben, hogy a modern magyar irodalom nevesebb képviselőit láthassa és hallhassa, s csak közönséget illeti meg a közönség részéről az Aradi Írók és Művészek szabad társulását, amely lehetővé tette, hogy a kiváló író Arad közönsége előtt megjelenjen. Titkot árulunk el, de megírjuk, hogy a nyilvánosságot csak írsaiban szerető, de magánéletében inkább elkerülő kiváló író csak az aradi közönség iránt való őszinte rokonszenvből vállalkozott erre az előadásra, meg talán közismert emberszeretete diktálta azt, hogy a Vörös Kereszt javára rendezett irodalmi délutánon személyesen is közreműködjen. Jegyek még kaphatók Oláh Sándor könyvkereskedésében a Minorita-palotában, délután pedig a színházi pénztárnál.

* **A színház hírel.** *Góthné Kertész Ella* és *Góth Sándor* kedden lépnek föl másodsor a *Tolvaj*-ban és holnap szerdán a nagy művész-est keretében, mely alkalommal a változatos műsor magában foglal egy pár fölötté érdekes darabot. Így a két monológ: *Hölgyek ligája*, írta és előadja G. Kertész Ella. A *Svung*, előadja Góth Sándor, ugyanezen este kerül színre a *Három szög* tragikomédia, és a körömrészelő tréfa, melyek mindegyikében résztvesznek az illusztris vendégek. — *Örök tűz* hangulatkép egy felvonásban, írta *Marot* Sándor aradi kedvelt hírlapíró, bemutató előadás csütörtökön. A rendkívül poétikus újdonság kimondottan elsőrendű kiosztásban kerül bemutatásra. A próbákból ítélve, melyeken a szerző maga is részt vesz, a legszebb és legnagyobb sikerek egyikét fogják a szereplők elérni. A főszereplők: H. Harmath Józsa, K. Kápolnai Juliska, Blidár Vali és Kertész Dezső. — *Vengerkák.* Az az óriási siker, melyet a vendégművész-pár fellépése hozott a *Vengerkák*-nak, csütörtökön a Góth-pár utolsó felléptéül általános közkívánatra meg lesz ismételve. Ezen előadás kivételesen fél 7 órakor kezdődik, amit ezúton hozunk a közönség tudomására. Ez lesz egyúttal az utolsó bérletes előadás.

Minden egyes jegyzés gyorsítja a békét.

Egymaga ejtett 65 foglyot.

— Arany vitézségi érem egy aradi honvédhadnagynak. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Szép, lélekemelő ünnepség színhelye volt az aradi Lyceum hadikórháza. A hadsereg egyik legvitézebb, fiatal hadnagynak tüzték mellére a legszebb katonai kitüntetést, a házáért magukat feláldozó hősök álmodott vágyát: az arany vitézségi érmét.

Duma János népfelkelő hadnagy volt e napnak ünnepelt hőse, mert hős volt künn a halálmezőkön. Csodákat mivelt, ábrándos, mesebe illő dolgokat ez a fiatal ember, aki talán három évvel ezelőtt az alvácai fehérre meszelt iskolában a kis nebulók között nem gondolta, hogy mit fog neki köszönni e haza. Mert falusi tanító volt Duma János három vérrrel irt évvel ezelőtt, egyszerű falusi tanító. S ma hős, a monarchia hadseregének egyik büszkesége.

Még 1916. június 4-én történt, hogy csapataink élénk harcban állottak a szemben levő oroszokkal. Ide-oda hullámozott a harc, egyszer miénk volt az állás, egyszer az övék. És egyszer az övék maradt. Duma János hadnagynak adták ki a parancsot, hogy hódítsa vissza az elvesztett árkokat. És Duma hurrát kiáltott és robant előre, folyton csak előre, utána a lázas

szemü honvédsereg s mire letűnt a nap, újra magyar szó csengett a piszkos lövészárkokban. Hátul pedig, a front mögött rendezték a zsákmányt, a gépfegyvereket, a foglyokat.

De ezalatt odaát sem nyugodtak. Az éjjel leple alatt hasoncsuszva közeledtek az orosz csapatok és Duma hadnagy látva a fenyegető veszélyt, kábult fölvel, teljesen egyedül egy szuronnal ellátott karabéllyal kiugrott a lövészárokból és két tűz között rohant a meglepett ellenség felé és egymaga, minden segítség nélkül 65 foglyot, köztük egy főhadnagyot szállított hátra csapatához. Egy nap Duma hadnagy orosz fogságba esett. Sok viszontagságon ment keresztül, míg végre kiszabadult fogságából. Időközben lábán megsebesült és így került az aradi Lyceum hadikórházba, ahol néhány nappal ezelőtt az összes tiszték jelenlétében, szép beszéd kíséretében tüzte a mellére az arany vitézségi érmét Majoros István dr., a kórház parancsnoka. Duma hadnagy már előzőleg megkapta az első és másodosztályú ezüst vitézségi érmét és így ez harmadik háborús kitüntetése.

Kitartás.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ifju királyunk legujabb szózata, mely háborus áldozatkészségéért és törelméért halálával és elismeréssel emlékezik meg a nemzet összeségéről, amely a front mögött teljesített szolgálatot, hőseink harcéri áldozataival egyenrangúnak minősíti, további kitartásra buzdítja a magyar nemzetet. A királyi buzdítás első sorban azoknak a nehézségeknek a bátor leküzdésére serkent, melyekkel a legközelebbi aratásig az élelmezés okvetlenül járni fog, de szól ugyanolyan nyomatékkal minden más háborus kötelesség teljesítésére is, aminthogy csak a minden téren megnyilvánuló hazafias áldozatkészség képes győzelmesen megbirkózni ugy az idehaza, mint a harctéren ránk haráló nagy feladatokkal.

Ma minden feladatok közül legfontosabb gyanánt a hadikölcsön ügye áll előttünk s így helyénvaló, ha most a király üzenete által felszított lelkesedés egész melegével a hadikölcsön sikerének minél teljesebbé tételén buzgódunk. Csak ha ezt a kötelességünket lelkiismeretesen teljesítettük, lehetünk bizonyosak abban, hogy hőseink elért példátlan harci sikereiket egészen ki is aknázhadják és hogy megindított ellenségeinket a front mögött kivívott polgári diadal is meggyőzi a további küzdelem kilátástalan meddőségéről és így biztosítjuk magunk és szövetségeseink számára páratlanul álló áldozataink gyümölcsét, a súlyos veszteségeket jóvátevő tartós békét.

De hogy ezt a hadikölcsönt minél nagyobb eredménynyel zárjuk le, kötelez erre minket a hála is. Látjuk, hogy ifju uralkodónk akkora szeretettel és annyi megértéssel azonosítja főnkölt személyét velünk, amennyi, ha legfőbb vérmes álmainkban kísértett idáig bennünket. A haza és a nemzet kultuszát nemcsak ajkai hirdetik, de színről-színre látjuk e kultusz művelését tetteiből is, amelyekben ugyszólván naponta dokumentálja, hogy koronájának minden tekintélyét és tettvágyó férfiúi erejének minden energiáját, híven jelszavának, a hazának és népének felvirágoztatására és boldogítására szenteli. Ezeknek a fölöttünk örökös uralkodói erényeknek magaslátát mi is meg kell, hogy közelítsük s tartós halálunkat és szeretetünket

bizonyítsuk böles intelmeinek odaadó kevéssével.

A nemzeti becsület kérdése, hogy a kitartásban, melyet irántunk minden jóval eltelt ifju királyunk köt a lelkükre, rendületienek legyünk és hogy a hadikölcsön eredményével a király atyai szeretetére és bizalmára méltóknak mutakozzunk.

Aradon a következő jegyzések történtek:

Az Aradmegyei Takarékpénztárnál a mai napig 400.000 koronát jegyeztek.

Az Aradi Polgári Takarékpénztárnál eszközölt jegyzések a következők: Unger Mór 4000, Bácskai Béla dr. 16000, Nikolits Döme 2000, özv. Geisz Franciska Lippa 3000, Rozsnyay Ilonka és Etelka 1000, Burián Róza 1300. Mai jegyzés 23.500 korona. Összes eddigi jegyzés 36.800 korona.

Az Ipar és Népbanknál jegyeztek: Erdélyi Pálné 2500, Gál Jenő dr. és neje Budapest 10000, egyéb jegyzés 11000, korona. Összes eddigi jegyzés 23500 kor.

Aradi Központi Takarékpénztárnál a mai napon 7000 koronát jegyeztek, ebből Dürr Kocsárd 5000 koronát jegyzett. Összes eddigi jegyzés 172000 korona.

Az Aradi Altaianos Takarékpénztárnál a következő jegyzések történtek: Aradvármegyei és aradvárosi tankerület népoktatási tanszemélyzetének hadijótékonyági alapja 100000. Igaz Sándor 30000, Kerpel Albert Kürtös 4000, Sebarfer Sámuelné Kürtös 3000, id. Kell Lajos 1000. Eszlinger Györgyné 1000, egyéb jegyzés 4000. Összes eddigi jegyzés 143000 korona.

A központi gáz és villamossági részvénytársaság, melynek érdekelttségéhez az aradi világi és erőtviteli részvénytársaság is tartozik, a hatodik hadikölcsönnél 50000 koronával vett részt. Ezen részvénytársaság, melyet a fenforgó viszonyok az utolsó években alacsony osztalék fizetésére kényszerítettek, mely 1916. évben is csak 4% fizetett részvényeseinek, összesen 550000 koronával vett részt a hadikölcsön jegyzésében.

A VI. HADIKÖLCSÖN eredményének nem szabad a korábbiak sikere mögött maradnia

Egy halott bosszúja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A budapesti császári és királyi hadosztály bíróságtól megkeresés érkezett az aradi rendőrséghez egy ismert nevű népfelkelő-közlegényre vonatkozólag, akit a háború folyamán a budapesti 32-ik gyalogezred kötelékéből javíthatatlan rövidlátás (astigmatizmus) címén kiszuperáltak. A hadbírósi megkeresésben az van elmondva, hogy az aradi urat egy aradi joghallgató följelentette, mert állítólag a katonai szolgálatból szokatlan uton szabadult ki. A névtelen följelentés szerint egy tüzmester rokonát, aki mint irnok volt jelen a szuperbizottság termében, ráveit arra, hogy részére hamis Befundot állítson ki. A puhaszivü bácsi engedve kétségbeesett unokaöccse könyörgésének, meg is cselekedte ezt és a szuperbizottság előtt valóban olyan leletet olvasott föl, a mely szerint unokaöccse astigmatizmusban szenved, amely őt mindennemű népfelkelői szolgálatra alkalmatlanná teszi.

Ez volt elmondva a névtelen följelentésben, amelyet a budapesti hadosztálybírószág az aradi rendőrséghez intézett átiratához csatolva megküldött. Az aradi rendőrség bünygyi osztályában az átiratot annak rendje és módja szerint kiadták az egyik detektivnek, aki rövid idő alatt megállapította, hogy az az ur, akiről a följelentés mint szürke „népfelkelő közlegényről” emlékezik meg, foglalkozásának megemlítése nélkül, nem más, mint egy közismert fiatal aradi uri ember, aki különösen ugynevezett bohém-társaságokban van otthon. A följelentő aradi joghallgató pedig a világon talán legelkeseredettebb ellensége az aradi bohém-grondseigneurnak és a kettőjük története valóságos regény.

A joghallgató nővérének udvarolt a följelentett. Ez a viszony lehet szép és poétikus, lehet, hogy az ifju szívek mindent lebíró hatalma kapcsolta össze a bohémet az urileánnyal. A tilisster gondolkozású joghallgató azonban nővérének szerelmében viszonyában sohasem látott mást, mint aminek a hadbírószág átiratában katonai nyersséggel nevezi: törvényteleniséget. Ez bántotta a fiatal joghallgatót, aki azt hitte, a szerelem elröppenik, a mámor elmúlik és ez tette jövendőbeli sógorának olyan elkeseredett ellenségévé, hogy a kettőjük között dúló harc végre is őt bosszúra indította és megtette a névtelen följelentést. Amikor ezt a cselekedetét elkövette, a bosszuért libegő fiatalember már nagyon beteg volt és nemsokára meg is halt. Egy halott bosszúja akarta most tehát az aradi ifjut utolérni.

A detektiv, akiről a bünygyi kapitány mind ezeknek kinyomozását rábizta, ezek mellett azt is kiderítette, hogy az elegáns ur bizony nem boldog, ott lakik a följelentő családjánál, bár az elhunyt joghallgatóval olyan rossz viszonyban volt, hogy egyszer hónapokig egy szót sem szólottak egymáshoz. — Ilyen gorkiji sujet-et tartalmaz az aradi rendőrségnek egyik poros, száraz, szürke, aktája. Mint az elmondottakból következtethető,

A nyomozás eddigi adatai szerint már is bebizonyított dolog, hogy a vádak alaptalanok. Az elegáns urnak nemesak külseje, de lelkiismerete is rendben van. Okmányai kifogástalanok, a katonasággal semmiféle konfliktusa nincs, mert nem azért civil, mintha rossz lenne a szeme, hanem azért, mert annak rendje és módja szerint fel van mentve. Nem volt szükség sem hamis, sem nem hamis orvosi leletre, nem is lehetett. Besorozták, bevonult és a közérdek szempontjából felmentendőnek mondták ki.

Janek gyanus bukása a Király-díjban.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapestről jelentik: A totalizátor- és könyvfogadó szervenvel a tetőpontját érte el tegnap a városligeti versenypályán. Minden versenynapon egy millió fölül van mostanában a totalizátor-forgalom, de tegnap eddig soha még nem ért magasságra emelkedett. A Király-díj napja megszűnt szép, vagy érdekes lenni, irtózatossá tolongás és könyökharc napja lett.

A nagytribünön és a nagytribün előtti térségen se ülni, se állni nem lehetett. szorították és emelték, lökték az embereket, bár a Lovaregylet ezidén is duplájára emelte a helyárakat. Az egész tömeg egyetlen veritékező gomolyaggá olvadt össze. Aki keresztül verekedte magát az ugynevezett arisztokrata sarokra, az láthatta, hogy Augustia főhercegnő is jelen volt József Ferenc főherceggel. A Király-díjra nyolc lovat nyergeltek. Favorit Sanksrít volt. nyergében Janekkel, második favorit San Gennaro. A parádé után indításhoz mentek a lovak, de a start Sanksrít makrancossága következtében csak nehezen sikerült. San Gennaro állott az élre, de a következő pillanatban felordított a tömeg:

— Valaki leesett!

Keresték a hiányzó dresszet és kiderült, hogy Janek zuhant le Sanksrít nyergéből. Incomas után oly gyorsan történt az esés, hogy alig látták.

Első San Gennaro, második Argus, harmadik Bankarócsa lett. A Dollinger klinikára vitték a mentők Janeket, akiknek utközben azt mondta, hogy Argus nyergében Danek sodorta őt le. Állapota súlyos, de nem veszélyes.

Budapestről telefonálta tudósítónk: Sanksrít, Rotschild báró lova a tél óta favoritja volt a legnagyobb versenyeknek. 100, 200, 500 koronás tettek ellenében 10-20-50.000 koronás tettekben a bukásoknak két milliót kellet volna most visszatéríteni a beavatottak szerint, ha Janek Géza a Sanksrítal elsőnek halad át a célon. A start előtt is favoritja volt a versenynek a Rotschild ló egy és egynegyedelel startolt és a totalizátor gépeknél is övé a legtöbb bizalom. Hosszu kísérletezés után indult el a Király díj mezőnye nyolc lóval. A fogadók játszották még a főfavoriton kívül Mautner lovag Sent Genaró pompás és eddig veretlen ménjét is és harmadiknak Fuvolást.

A vizíronynál szaladt a mezőny, amikor Janeket lesodorták a favoritról. A nagy izgatásban, amely a váratlan eset nyomán támadt, senkinek sem tudta megállapítani, hogy mi történt, hogy melyik zsoké és ló okozta a favorit bukását. Janek olyan sérüléseket szenvedett, hogy tegnap még nem lehetett kihallgatni, a többi zsoké pedig nem tett világos és egybehangzó vallomást. Az igazán nagy versenyekben, mint a Király díj, vagy a Derby, csak egyszer történt még a tegnapihoz hasonló eset. A legtöbb favorit, a champion zsokéval történt balesetet mindenféle gyanúsításokkal kommentálják. Olyan óriási anyagi érdekek fűződtek Sanksrít bukásához, hogy a Lovar Egyletnek is érdeke megoldani a rejtélyt és a megszüntetni gyanúsításokat. Vizsgáltni kell, hogy miért és hogyan történt a baleset, ami lehet, hogy csak véletlen izgalom és mérészsoké műve, de hogy valóban ez azt az igazság és a versenyüzem reputációja érdekében hivatalosan és bizonyossággal meg kell állapítani.

Kitüntetések. A király megparancsolta, hogy az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért Hoffmann Dezső 3. honvédszászrezredbeli főhadnagynak a legfelsőbb dicséret elismeréséül — a kardok egyidejű adományozása mellett — tudtul adassék, egyben Kálmán Gyula, a 2. honvédszászrezrednél beosztott 3. honvédszászrezredbeli százados gazdasági tisztnek a koronás arany érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján adományozta.

H I R E K.

„Remete készítette a záróra rendeletet“.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapestről telefonálta tudósítónk: A főváros közigazgatási bizottsága ma Bárczy István polgármester elnöklésével ülést tartott. A napirend letárgyalása után Vázsonyi Vilmos szólalt fel és a záróra kérdését tette szóvá. Kijelentette, hogy az új záróra rendelet kizárólag a főváros meggyőztése és a főváros egzsztenciáinak tönkretétele.

Nem is szól arról, hogy a tizenkét órai záróra tulajdonképpen a tizenegy órai zárórának felel meg, de képtelenség az új záróra rendeletnek az a rendelkezése, amely a színházak és a mulatók tíz órai záróját tartja fenn. És ezeket tüzelő anyag megtakarítása címén mondják ki. E mellett az intézkedés mellett nem lehet nevetés nélkül elmenni. Nem tudja megállapítani, hogy milyen célt szolgálnak ezzel az intézkedéssel, de azt tudja, hogy egy egész sereg egzsztencia tönkretételét és a közönségnek ok nélkül való megszekirozását jelenti ez. Ezt a rendeletet csakis egy remete csinálhatta meg, aki nem a fővárosban, hanem egy 6serdőben él.

Indítványozza, hogy sürgősen írjon fel a bizottság a kormányhoz, hogy a záróra kitolását a színházakra és a mulatókra is terjessze ki. Az indítványt a bizottság egyhangulag elfogadta.

— Schreitter József lovag ezredes kitüntése. A hivatalos lap közli, hogy a király, schwarzenfeldi Schreitter József lovag nyugalmazott ezredesnek a háború alatt kitűnő szolgálata elismeréséül a Ferenc József-rend lovagkeresztjét a hadiékítménnyel ajándékozta. Az ezredes, aki az aradi tóparancsnok súlyos kötelezettségekkel járó állását tölti be, a háború alatt sok szimpátiát szerzett a polgári társadalom körében és azzal, hogy a nagy idők szellemének megtelelően igyekezett a maga széles hatáskörében a hadsereg és a társadalom belső harmoniját bensőbbé tenni. Előzékenysége, kellemes modora és lovagias gondolkodása pedig úgy a tisztikar, mint a csapatok előtt tették rokonszenvéssé az egyéniségét. A háború nagy szociális feladatainak megoldására direkte klasszikus jelentőségű kezdeményezése, a tisztis családok és a csapatok részére teremtett kert gazdaság és élelmiszer termelés arról tesznek bizonyosságot, hogy a hatalmát csak a jó cselekedetekre használja fel. Méltán megérdemelt kitüntetése széles körökben kelt örömet.

— **Izgatás tömegsztrájkra.** Berlinből jelenük: A berlini fém munkások sztrájkja alkalmával röpirat jelent meg, amely a tömegsztrájkra izgatott. A katonai főparancsnokság kutatni kezdett a röpirat szerzője után és megállapította, hogy a broszura egy neukölni nyomdában látott napvilágot és a berlini független szocialista választmány egy tagja írta. Az illetőt letartóztatták, de vizsgálat folyik a független szocialisták vezetőségének több tagja ellen is, akik szintén résztvettek a tömegsztrájkért való agitációban.

— **Kitüntetett lelkes.** Ujból szép elismerésben részesült Muntean Jenő, a temesvári helyőrséghez beosztott görög keleti román lelkes, az aradi gör. kei. püspökség kerületébe tartozó kistárnoki plébános, ki a mozgósítás óta teljesíti ily minőségben nemes hivatását. A harctéren 16 hónapon keresztül teljesített hű szolgálataiért annak idején, legfelsőbb elismerésként megkapta a II. oszt. lelkesi érdemkeresztet, majd a II. oszt. hadiékítményes vöröskereszt érdemjelvényt s legújában a Károly csapatkeresztet.

— **Koromzay Frigyes régi nemességének megerősítése.** A hivatalos lap közli: „Személyem körüli magyar miniszterem eljterjesztésére Koromzay György vegyész mérnök, gyáros és Koromzay Frigyes mérnök, az Arad és Csánádi Egyesült Vasutakigazgatója, valamint törvényes utódaik régi magyar nemességét, a „Böhuneczi“ elnév és a bemutatott címer használatához való jogukat kegyelemből díjmentesen megerősítem és megengedem, hogy családi címerüket a bemutatott alakban használják. Kelt Laxenburgban, 1917. évi május hó 1-én. Károly s. k. Báró Roszner Ervin s. k.“

— **Elöléptetés.** A pénzügyminiszter Mihály József aradi, Mihály Lajos világi, Himmel Dezső körösbökényi és Huber Endre körösbányai adóhivatali tiszteket ebben a minőségben való meghagyás mellett, a X. fizetési osztályba nevezte ki.

— **A 33-asok hadikiállítás.** Valami egészen újszerű érdeklődés az, amivel most a közönség a 33-ik gyalogezred május 20-án, megnyíló hadikiállítás felé fordul. Új érzéseket, impressziókat, egy teljesen új világot fog megnyitni ez a kiállítás azok számára, akik tudnak és szeretnek a dolgokban elmélyedni s akikben így megszületik a történeti együttélés lelki kapcsolata. Alig van család, alig van ember ebben a városban, akinek valakije, hozzátartozója ne küzdene, vagy ne harcolt volna a háziezred kötelékében s így ugyszólván egész Aradnak személyes ügye ez a kiállítás, mely megmutatja és reprezentálja, hogy sok ezer hű és derék fia ennek a városnak és a magyar hazának, mit végzett, hogyan élt, merre járt a győzelem és a kötelességteljesítő mezején. A kiállítás rendezésének munkálatai jórészt már befejeződtek, együtt van az egész hatalmas anyag, mely Wolhyniából Lembergen, a Kárpátokon, Szerbián, a Lovcsen hegyen, az Isenzón és a Krn-on át egész Asiagoig kíséri utjukban a 33-asokat. Roppant érdekes ez a színes, sokszor azonban megrázó és véres kaleidoszkóp, amely teli van léttel és energiával: egy győzelmes regiment ragyogó teljesítményeinek emlékeztével.

— **Házvétel.** Nikolics Döme aradi ügyvéd Széchenyi-utca 9. számú egyemeletes házát megvette Telbisz Ottmár csanádmegyei nagybirtokos száznegyven ezer koronáért, özvegy Rónay Jánosné Ferdinánd-utcai földszintes házát megvette Lészai Sándorné százharmincöt ezer koronáért.

— **Tízezer korona jótékony célra.** A Kublin Lajos igazgató vezetése alatt álló világi coganacgyári vállalat igazgatósága az alább felsorolt jótékony célú intézményeknek egyenként 500-500 korona adományt szavazott meg és az összegeket az intézmények vezetői kezébe ma átutalta. Aradvárosi Vörös Kereszt egyesületnek 500 koronát, Aradvárosi szegényalapnak 500 koronát, Hadárva Aradvárosi alapjának 500 koronát, Hadbavonultak hátramaradtjai aradi alapjának 500 koronát, Aradvármegyei Vörös Kereszt egyesületnek 500 koronát, Aradvármegyei Fehér Kereszt egyesületnek 500 koronát, Aradvármegyei vakokat gyámoló egyesületének 500 koronát, Aradvármegyei rokkant-alapnak 500 koronát, Gyermeket felruházó egyesületnek 500 koronát, Aradi izraelita nőegylet népkonyhájának 500 koronát, Aradi szegénytanulók egyesületének 500 koronát, Aradi zsidógyermek teli ruházatára 500 koronát, Aradi polgári jótékony nőegyletnek 500 koronát, Aradi izraelita jótékony nőegyletnek 500 koronát, Öregek otthonának 500 koronát, Községi elemi iskolák aradi napközi otthonának 500 koronát, Aradvármegyei növédelmi hivatalnak 500 koronát, Aradi anyavédő egyesületnek 500 koronát, Aradi hírlapírók özvegy és árváalapjának 500 koronát, Aradi hírlapírók segítő egyesületének 500 koronát. Az adományok összege 10.000 korona.

— **Értesítés.** A Simay fürdőben május 17-iktől a női gőz deledőt minden nap nyitva lesz.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Páris. Az Havas-ügynökség jelenti: A francia szocialista párt nemzeti tanácsának ülésén, amelyet május 27-ére hívtak egybe, hogy a stockholmi nemzeti tanácskozással szemben való magatartását megállapítsa, a párt többségéhez tartozók indítványt fognak benyújtani a vezetőségnek és kéri annak elhatározását, hogy a párt francia szocialistáinak nem ad mandátumot, hogy a pártot Stockholmba képviselhesse. Az indítvány azt mondja, hogy a stockholmi tanácskozás nem hívták össze szabályszerűen, a meghatározott napirend hiánya, a képviseltetés feltételeinek meg nem tartása a legigazságosabb kritikák és a legnagyobb félreértések előidézésére alkalmassak. Az internacionále képtelen volt a háborút meggátolni, sőt egyenesen meghátrált. Az indítvány azt mondja, hogy a szocialista párt hajlandó az internacionále legközelebbi összejövetelén részt venni, ha az összehívás szabályszerűen történik meg és ha megállapítják előre a napirendet. Meg kell azonban állapítani Németország, Ausztria és Magyarország felelősségét és ezeket a hatalmakat az Internacionale ellenségeinek kell kijelenteni. A német, osztrák és magyar szocialistákat, mint akik részesek kormányaik vétkeiben, el kell távolítani az Internacionáleból. Az indítványt azzal végzik, hogy az Internacionálehoz azt a felszólítást intézi, hogy a né-

met, osztrák és magyar szocialisták vétkes képviselőit belyezze vád alá.

Bécs. A Fremdenblatt írja: Mint illetékes helyről értesülünk, egy budapesti lapnak az a híre, hogy Lujza hercegnő kibékült családjával és leányának egyik sziléziai birtokán van teljesen alaptalan. Lujza hercegnő jelenleg Berlinben tartózkodik.

Madrid. Az Havas-ügynökség jelenti: A Karmen nevű gőzöst, amely borrakományt vitt Valenciából, Barcellona előtt megtorpedozták.

London. Pétervárról jelentik: A munkás-tanács végrehajtó bizottsága kijelentette, hogy Péterváron munkás miliciát nem szabad létesíteni.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: A Földközi tengeren operáló egyik tengeralattjárónk április 30-án a La Galice csatorna előtt megtámadta az 5394 tonnás Golbert francia szállító gőzöst, amely csapatokkal és hadianyaggal megrakva utban volt Szaloniki felé. Torpedótalálatokkal öt perc alatt elsüllyesztette.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti este: Változó erős tűzességi tevékenység a nyugati harci frontokon. Oraonnenal és Corbinnél, Berry au Baknál a francia részletrőresek sikertelenek maradtak.

— **Fuszító ciklon Aradon.** Vasárnap délután három és négy óra között pusztító ciklon vonult át Aradváros fölött. A szélvihar körülbelül negyed óra hosszat dühöngött és ezalatt a viztoronynak, a kereskedelmi iskolának tetőzetét rongálta meg, amennyiben a bádofedőt egyszerűen felgöngyölytette egy nagyobb területen, továbbá a Neptun-fürdőt tépdeste és szedte szét egy részén. Majd megeredt az eső, amely azonban szerencsére teljesen jégmentes volt, úgy, hogy kárt nem okozott. Értesülésünk szerint azonban Csanádmegyében jégverés járta és különösen a gyümölcsösökben okozott elég tetemes pusztítást.

— **Hajó és tutaj összeütközése.** Budapestről telefonálja tudósítónk: A múlt vasárnap, május 7-én a Dunán ismét hajószerecséltenség történt. A Dunagőzhajózási Társaság Iris nevű személyszállító gőzöse, mely a budapest-bécsi személyforgalmat bonyolítja le, május 7-én éjszaka a lábatlani cementgyár és Piszke között három tutajjal ütközött össze, amelyek nem voltak megvilágítva. Az egyik tutaj bele-szaladt az Iris baloldalába, a tutajról az emberek a vízbe estek. Az Iris kapitánya mentő-csónakokat bocsátott le, amelyek a tutajosokat fölvtették és a községben partra szállították. Egyik közülük balkarját törte, kettő pedig könnyebben megsebesült. A bécsi hajó utasai között pánik tört ki, amelyet azonban sikerült hamar lecsendesíteni. A gőzhajó öt órai késéssel folytatta útját Bécs felé.

— **Lisztárosztás szerdán.** Tekintettel arra hogy esütörtökön ünnep lesz, a közlemezési ügyosztály vezetője, Exterde Kálmán báró megengedte a lisztárosítóknak, hogy már szerdán is kiadhassák a lisztet a vevőknek.

— **Öngyilkosság.** Jovanov Mihály aradi ácsmester, aki jelenleg, mint népfelkeltő, Máramaros megyében hadimunkát teljesít, tegnap reggel Kosár-utca 41/b. szám alatti lakásán felakasztotta magát s mire hozzátartozói tettét észrevették, már halott volt. Tisch Mór dr. főorvos és Fetkovics Béla ügyeletes rendőrfelügyelő mentek ki a helyszínre. Az öngyilkosság okát nem lehetett megállapítani. Jovanov Mihály a hadimunkánál munkavezető volt. Elsőrangú józan, komoly munkásnak ismerték, nem ivott, nem kártyázott. Tegnap átutazott Aradon és e közben meglátogatta feleségét és két kis gyermekét. Otthon nem panaszkodott senkinek és kevéssel megérkezése után felment a padlásra azzal, hogy szerszámait

szedte össze. Innen már élve nem jött le. Irást nem hagyott hátra és nem is sejtik, mi készítette erre a lépésre.

— **Pályázat hadapród iskolába.** A pécsi m. kir. hadapródiskolánál Arad sz. kir. város közönsége által létesített alapítványi hely az 1917-18. iskolaévre megüresedett. Felhívjuk azon aradvárosi illetőségű ifjakat, akik fentemlített alapítványi helyet elnyerni óhajtják, erre vonatkozó kérelmüket f. évi június hó 1-éig Arad sz. kir. város tanácsához a szükséges okmányokkal együtt nyújtsák be. A pályázat feltételei a közművelődési tanácsnok hivatalában megtekinthetők. A városi tanács.

— **Felülfizetések.** Az aradi városi zeneiskola növendékei által 1917. május 6. adott jótékony célú hangversenynek bevételeit felülfizetéssel gyarapították: Neuman Dániel báró 100, Jaap de Her 20, Lócs Rezső 10, Fuchs Arnold 10, Ring Géza 10, Mandl Vilmos dr. 10, Kopp János 10, Wieser Mártoné 5, Wagner József dr. 5, Rendőrtisztviselő 2, N. N. 1, Polgári leányiskola —30 és N. N. (diák) —20 korona értékben, mely nemes adományokért a tanári testület és az iskola vezetősége hálás köszönetet mond.

— **Ölcső osonag levélpapírok Kerpelnél.**

— **Köztisztviselőknek,** nyugdíjasoknak hosszú lejáratú kölcsönöket szerez kezes nélkül életbiztosítási kötvény letételével 5 és fél százalék, 6 és fél százalék kamatra B. I. Budapest. Előzetes költség nincsen. Több letiltással terheltek előnyösen rendeztetnek és még kölcsönhöz is juthatnak. Levelek kettős borítékban Hegedűs Hirlaprodába, Nagyvárad, küldendők.

— **Cigaretta hüvelyek Ingusznál.** 3167

KÜZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Előadás a többtermelésről.

A mindent felforgató világháború lépten-nyomon arra tanít, hogy az egymásra utalt központi hatalmak minden lehető elkövessenek a szükséges nyeresztermények termelésének okozására, hogy ezáltal mai ellenségeitől teljesen függetlenek lehessenek, azért érdekel bennünket, mi a többtermelésről tanít. A termelés fokozásáról a közelmúltban ugyan egy igen magas nivóu, tanulságos, szép előadást volt alkalmunk élvezni, s mivel e fontos tárgyról nem tanulhatunk elegendő, az „Aradi mérnök és építész egyesület” felkérte Rozsnyay Károly kir. műszaki tanácsost, hogy a budapesti magyar mérnök és építész egyesületben a többtermelésről tartott előadását Aradon ismételje meg. Rozsnyay Károly kir. műszaki tanácsos,

a többtermelésről szóló előadását szombaton, folyó hó 19-én délután 6 órakor tartja meg a városi háza dísztermében.

A tárgynak nemcsak mezőgazdasági, hanem műszaki szempontból való megvilágítása érdekessé teszi e tanulságos előadást. Miután a tárgy a társadalom minden rétegét érdekli, az előadás nyilvános lesz, s az érdeklődő közönség minél nagyobb számban való megjelenése kívánatos.

Az „Aradi mérnök és építész egyesület” az előadó tiszteletére szombat este 9 órakor a Fehér Keresztben társas vacsorát rendez, melyen nem egyetemi tagok is részt vehetnek, kik részvételüket legkésőbb 18-án d. e. 12 óráig bejelentik a városi mérnöki hivatalban Herrling Gyula tb. iómérnöknel.

— **A Battonyai Népbank Szövetkezet f. hó 24-én délután 6 órakor a szövetkezet helyiségében rendkívüli közgyűlést tart,** melyre a tagok tisztelettel meghívottnak. Tárgy: 1. Házvételei 2. Igazgatóság előterjesztése a hivatalos órák megváltoztatására nézve. Kasa József jegyző, Orbán Ferenc elnök. 3165

Szegedi lapok panasza

a cenzor ellen.

(Távirat a miniszterelnökhöz.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A szegedi lapok egy kölcsönös cenzorizációs bűnygről — ügyészi tilalom következtében csak azután adhattak hírt, mikor azt a budapesti lapok már ismertették, s akkor sem azért, mintha az ügyész a tilalmat visszavonta volna, hanem mert arra a budapesti cenzurához beosztott Balogh miniszteri tanácsos telefonon engedélyt adott.

A szegedi szerkesztőségek és lapkiadók a szegedi sajtót ért — és nem először ért — sérelem ügyében értekezletet tartottak, s annak határozatából táviratban tettek panaszt Tisza István miniszterelnöknel és Balogh Jenő igazságügyminiszternél.

A terjedelmes táviratból közöljük a következő részletet:

Sándor László budapesti államrendőrségi tanácsos ur a múlt léten Szegeden bűnygyi nyomozást folytatott s két szegedi polgárt előzetes őrizetbe vett. A város közönsége a közérdekű nyomozásról tudomást szerezvén, a szegedi lapok kötelességszerűen érdeklődtek az ügy iránt, hogy alapos közleményekben tájékoztassák olvasóközönségüket. A királyi ügyészség vezetője azonban irásbeli tilalmat küldött a szegedi lapokhoz, amely szerint a nyomozásról és a szereplők neveiről hírlapi hírek nem közölhetők.

A szegedi lapok kénytelenek voltak ehhez az ügyészi tilalomhoz alkalmazkodva, az ügyről minden közleményt mellőzni, bár meggyőződésük az volt, hogy az ügy természete egyáltalán nem indokolja az ügyészi tilalmat. A szegedi lapok ezt a meggyőződésüket igazolva az a későbbi tény, hogy a budapesti reggeli és délutáni lapok másnap részletes tudósítást közöltek a Szegeden folytatott bűnygyi nyomozásról, sem a budapesti királyi ügyészségnek, sem a sajtócenzurának nem lévén törvényes oka a közlemények eltiltására. A budapesti lapok közleményei a szegedi lapokat a város közönségével szemben megalázóan sértő helyzetbe sodorták és meggyanúsításoknak is kitették.

Minthogy a háború tartama alatt hasonló sérelmek már több ízben érték a szegedi sajtót, amely sérelmek forrását abban látjuk, hogy a szegedi királyi ügyészség a háborús törvények és rendeletek világos értelmét tulajdonképpen kiterjesztőleg magyarázza, azzal a tiszteletteljes kéréssel batorokodunk Nagyméltóságod tudomására juttatni, hogy a királyi ügyészség vezetőjét a sajtó szabadságának korlátozására vonatkozó törvények és rendeletek nagy és a sajtó érdekének is meglehetően alkalmazására utasítani kegyeskedjék.

A táviratot mind a hat szegedi lap szerkesztősége aláírta.

Üdit, gyógyít a világhírű Szt.-István Duplamaláta gyógygyőz.

Kapható eredeti gyári töltésben minden jobb fűszerüzletben, kávéházban és vendéglőben, ugyancsak
OPPENHEIMER és SCHWARTZ, a Kőbányai Polgári Serfőző r. t. főraktárában
Arad, Deák Ferenc-utca 8. Telefon 665. 3014

MOZGOKEP SZÍNHÁZ.

* **A gárdista** — Róbert Warvialkal. (Az Apolló szenzációs újdonsága.) A mozikközönség emlékében még élénken él a híres Arany-sorozatnak legutóbbi képe, továbbá a Fölfelé zülők grandiózus film, melynek főszerepét a mozi-világ legujabb férfi starja: Robert Warwick játszotta. Most még egy nagyobb szabású és minden eddig felülmúló filmben volt alkalma bemutatni természetesen színjátszó képességét. A darab címe: A gárdista. A nagy Napoleon gárdistájáról szól a történet, amely egyébként Honoré Balzac világhíres regényéből készült. Napoleon császárt akarják Szent Ilona szigetéről, ahová az angolok száműzték, megrögzíteni. Szindus korhű történelmi miljót fest elénk a esodálatos kép, melynek páratlan mesészövése egyedülálló. Ez a szerep Robert Warwicknek legkitünőbb alakítása. A mai premier óriási sikert váltott ki a közönség sorából és a legnagyobb téli szezonban sem volt ilyen nagyszerű est, mint ma az Apollóban. A közönség szinte hangos tetszésnyilvánítással kísérte a film egy-egy grandiózus mozzanatát. A nagyszerű, esodás történelmi kép még holnap kedden is megy.

* **Nordisk műsorok az Urániában.** Az Uránia kezelésében beállott változás igen értékesen gyümöleszik a közönség érdekében. A színház nemcsak megtartotta műsorainak művészi színvonalát, hanem szédületes gyorsasággal és határt nem ismerő eréllyel keresztülvitte azt, hogy ma már a közönség körében igen hatalmas pártja van annak a véleménynek, hogy műsorok tekintetében az Uránia színház vezet nemcsak Aradon, hanem a vidéken is. Egyik szenzáció a másikat követi és ha hétköznapi műsorról van szó, a kiváló képek párosával jelennek meg a színlapokon bizonyosságával annak, hogy az áldozatkész igazgatóság mindennap jó műsort akar nyújtani közönségének. A mai műsorban is két Nordisk sláger szerepel. A „Bucsucók”, egy előkelő társadalmi dráma és a „Lepecsételt polgármester” egy szenzációs vígjáték, melyben a Nordisk

társaság legkiválóbb művészei szerepelnek. A közönség a tegnapi bemutatón hálával, tapssal és elismeréssel fogadta a kiváló műsört, melyet ma vetít utoljára a színház. — *Homunculus V.* Leszámolás az emberiséggel, legközelebb az Urániában. 5

NEMZETI SZÍNHÁZ

Arad, 1917. évi május hó 15-én, kedden:

A) Belet. **A tolvaj.** A) Belet.
Szinmü.

Kezdete 7 órakor.

A rendezéscserecsele:

Rudnyánszky Endre távollétében:
Stauber József.

NYILTÉR.

(Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget)

Köszönetnyilvánítás.

Felejthetetlen emlékű drága jó férjem, illetőleg édes apánk elhunyt alkalmából mindazoknak a kedves barátainknak, jóakaróinknak és ismerőseinknek, kik bennünket a fájdalom e nehéz óráiban szívélyes részvét nyilvánításaikkal felkerestek s mérhetetlen fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek, nemkülönben azoknak, akik a végtisztelességen megjelentek s ravatalára koszort helyeztek, ezúton mondunk őszinte köszönetet a bennünket ért fájdalom megszüntetéséért.

Arad, 1917. május hó 14.

Özv. Almási T. Pálné
és családja.

3159

HÁZ

adás-vételeket és ezekre amortizációs kölcsönöket közvetít. Több kisebb és nagyobb bérházat jutányos áron vételekre ajánl

Szücs F. Vilmos

Arad, Karolina-utca 10. 2473

Gépolajok,

Hengerolaj,

Kocsikenőcs,

Rézgálic,

Raffia hánacs,

Keményítő,

Takarmányrépa mag

állandó nagy raktár

Hubert József

Arad.

145—1917. szám. A székesaranyági volt urbéresek elnökétől.

Faeladási hirdetés.

Az aradvármegyei Székesaranyág községbeli volt urb. közbirtokosság tulajdonát képező mintegy 9 k. holdnyi, a természetben kellően ki- és megjelölt területen tövön található, 138 tömör köbméterre becsült tölgy-, cser-, bükk- és gyertyánból álló fakészlet 1917. évi június hó 5-én délelőtt 10 órakor Székesaranyág község-házánál megtartandó, írásbeli zárt ajánlatok benyújtásával egybekötött nyilvános szóbeli árverésen el fog adatni.

Kikiáltási ár 1286 (Egyezerkettőszáznyolcvanhat) korona; bánatpénz-128 korona.

Az 1 koronás bélyeggel ellátott, szabályszerűen kiállított, a jelzett bánatpénzzel (készpénzben vagy óvadékképes magyar állami értékpapirokban) felszerelt zárt írásbeli ajánlatok a szóbeli árverést megelőzőleg nyújtandók be az árverelő bizottság elnökénél; postán megküldhetők: Körjegyző Doroszlófalva címen. A postán beadott ajánlatok borítékjára ráá jegyzendő: Ajánlat a székesaranyági faállományra; és az ajánlatban ki-tüntetendő, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri s magára nézve kötelezőnek elfogadja.

A kellően fel nem szerelt, illetve a feltételektől eltérő, valamint az utóajánlatok figyelmen kívül hagyatnak.

A részletes árverési és szerződési feltételek Doroszlófalva község-házánál, a székesaranyági v. urb. elnökénél és az aradi m. kir. állami erdőhivatalnál megtekinthetők.

Székesaranyág, 1917. május hó 11.

Bácsis Trif s. k.

urb. elnök.

Hirdetmény.

A békéscsabai lókorház parancsnoksága keres oly **nőket irodai szolgálatra**, 1. kik a magyar és német nyelvet úgy szóban, mint írásban tökéletesen bírják, havi 160 kor. díjazás mellett, 2. olyanokat, kik a magyar és német nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírják, azonkívül a gépirást is tudják, havi 200 korona díjazás mellett.

Továbbá szakácsnőket napi 2,50 korona fizetésig, legény-ségi koszt mellett.

Bővebb felvilágosítást nyújt és jelentkezőket fogad a lókorház parancsnoka, hivatalos helyiségében, a Bohn-féle téglagyárban, május hó 18-tól kezdve.

Purgly János, főhadnagy,
parancsnok.

3059

FOG. MOHR JEANNETTA

vizsg. fogtechnikusnő

aki 20 éven át a legnagyobb világvárosokban, mint Newyork, Berlin és Bécsben a fogászati téren legjobb sikerrel működtem, tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy helyben: **Luther Márton-utca 1. sz. a. II-ik em.** egy a mostani kor igényeinek megfelelő **fogászati műtermet** nyitottam, ahol legujabb berlini és amerikai módszer szerint kezelem betegemet, foghuzás teljes érzéstelenítéssel (fagyasztás után.) Aranyhídak, aranykeronák, mindennemű kausok fogazatok, szájpádás nélkül és légkamrával. Arany, ezüst, amalgam, porcelán és cement tömések (plombák), mérsékelt díjazás mellett készíttetnek. Becses partitogását kérve tisztelettel **Mohr Jeannetta, vizsg. fogtechnikusnő.** Rendelő órák: d. a. 8—12-ig, d. n. 2—7-ig. Vidékiek 24 óra belüli kielégítetnek. 401

Alföldi első gazdasági vasút.

VAGYON,

MÉRLEG-SZÁMLA 1916. ÉVRŐL.

TEHER.

Vasutépítés és beruházások ...	3021977 48		Törzsrészenyítőke ...	1672400	
Aránykülönbség az elsőbbségi részvények kibocsátásánál	243160	3265137 48	Elsőbbségi részvenyítőke ...	1215800	2388200
Háramlás tárgyát nem képező mellékvagányok és létesítmények		68250 21	Építési és beruházási tartalékalapok:		
Anyagkészlet ...		11392 89	Építési tartalékalap ...	28471 29	
Magánvagyon ...		5708 65	Kiegészítő erre felhasználva	17529 60	10941 69
Biztosítéki értékpapírok az igazgatók letéte...		20000	Beruházási tartalékalap ...	485400	
Adósok ...		281341 46	Beruházásokra felhasználva	485400	10941 69
			Különféle tartalékok:		
			Üzleti tartalékalap ...	457344 86	
			Magánvagyon tartalékalap ...	137391 82	
			Hozzájárulásokból alkotott tartalék-alap ...	4364 54	599101 22
			Háramlás tárgyát nem képező mellékvagányok és létesítmények ellen számlája		68250 21
			Biztosítékok: az igazgatók letéte		20000
			Hitelezők ...		24931 88
			1916. évi tiszta üzleti felesleg ...		142941 69
		3754366 69			3754366 69

Arad, 1916. december 31.

Alföldi első gazdasági vasút részvénytársaság:

Dr. Fábry s. k.

br. Urbán Péter s. k.

Hady Antal s. k.

üzletvezető.

A könyvelésért:

Joanovits Sándor s. k.

A jelen Mérleg-számlát a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlítván, átvizsgáltuk és azt tökéletesen rendben találtuk.

Arad, 1917. évi május hó 11-én.

2915

Az Alföldi első gazdasági vasút részvénytársaság felügyelő-bizottsága:

Dr. Sailer Vilmos, s. k.

Heinrich Sándor, s. k.

Karcsei István, s. k.

Szalay Gyula, s. k.

TARTOZIK. NYERESÉG- ÉS VESZTESÉG-SZÁMLA 1916. ÉVRŐL. KÖVETEL.

Igazgatási szolgálat ...	32716 17		Vasutüzleti és egyéb bevételek ...	900338 86
Pályafentartási szolgálat ...	87457 64			
Forgalmi és kereskedelmi szolgálat ...	123261 43			
Vontatási és műhelyi szolgálat ...	405033 68			
Anyagszertári szolgálat ...	1239 60			
Pályaudvarok közös használata ...	2200			
Tulajdonkép nem vasutüzemi és rendkívüli kiadások ...	71383 89	723292 31		
1916. évi vasutüzleti felesleg ...	177046 55			
Tökebeszerzési kamatok ...		34104 86		
1916. évi tiszta üzleti felesleg ...		142941 69		
			900338 86	900338 86

Arad, 1916. december 31.

Alföldi első gazdasági vasút részvénytársaság:

Dr. Fábry s. k.

br. Urbán Péter s. k.

Hady Antal s. k.

üzletvezető.

A könyvelésért:

Joanovits Sándor s. k.

Jelen nyereség és veszteség-számlát a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlítván, átvizsgáltuk és azt tökéletesen rendben találtuk.

Arad, 1917. évi május hó 11-én.

Az Alföldi első gazdasági vasút részvénytársaság felügyelő-bizottsága:

Dr. Sailer Vilmos s. k.

Heinrich Sándor s. k.

Karcsei István s. k.

Szalay Gyula s. k.

Az Alföldi Első Gazdasági Vasút felügyelő-bizottságának jelentése.

Tiszteit Közgyűlés!

Van szerencsénk a tisztelt Közgyűlésnek tudomására hozni, hogy a kereskedelmi törvény 195. §-a és a társulati alapszabályok 31. §-a értelmében a társulat ügykezelését a lefolyt 1916. évben megvizsgáltuk és ennek törvény- és alapszabályszerű helyességéről, a pénztár és értékek rendbenlétéről, valamint a könyvvizetés pontosságáról magunknak megnyugtató tudomást szereztünk.

Az igazgatóság által elének terjesztett 1916. évi Mérleg-számlát és Nyereség- és veszteség-számlát behatóan megvizsgáltuk és kijelenthetjük, hogy azok az üzletköny-

vekkal megegyeznek és úgy a kereskedelmi elveknek, mint a törvény követelményeinek minden tekintetben megfelelnek.

A fentebbiek alapján van szerencsénk az igazgatóságnak az 1916. évi 142941 korona 69 fillér tiszta nyereség hovatartozása tárgyában betervezett indítványát a tisztelt Közgyűlésnek elfogadás végett ajánlani.

Végre kérjük a tisztelt Közgyűlést, hogy az 1916. évi üzleti évet illetőleg úgy az igazgatóság, mint a tisztelettel alulírott bizottság részére a felmentvényt megadni sziveskedjék.

Arad, 1917. május hó 11-én.

Az Alföldi Első Gazdasági Vasút részvénytársaság felügyelő-bizottsága:

Heinrich Sándor, s. k.

Dr. Sailer Vilmos, s. k.

Karcsei István, s. k.

Szalay Gyula, s. k.

Jelentkező az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetései ára 8 fillér. Vas-
tagabb betűkkel 16 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat
előhúzással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 1 korona.
Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

Hirdetéseket délután 1/2 óráig ve-
szünk fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a
jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét,
amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában
nem közölhető, megváltoztassa.

Apró hirdetések:**Alkalmazást keres.****Gépész**

cséplésre ajánlkozok, javítást is vállal.
Cím: Ménas 8. postarészt (Arad-
megye.) 3123

6 elemű végzett

14 éves fiú, helyben vagy vidéken fűszer-
vagy vaskezelésbe ajánlkozok teljes
ellátással. Cím a kiadóban. 3124

Készítő-melnár

vámmalomba állást keres. Mihucz György,
Beresényi Miklós-u. 16. 3136

22 éves nő,

ki a háziartásban jártas, magános urhoz
házevezetőnek ajánlkozok, vidékre is.
Cím: Schwarz Lipót, M.-Radna. 3162

Házirokkant

keresztény, 33 éves, nő, mérlegképes
takarékpénztári könyvelő, perfekt magyar
leveledő, állását változtatni óhajtana. Szí-
ves megkeresést kér „Rendőrendű munkaerő”
jelige alatt a lap kiadóhivatalába. 3102

Alkalmazást nyer.**Ügynökök,**

nők, mint férfiak, 30-40 korona napi
keresettel felvételnek Vajassy Lajos-
utca 5. 3153

Közönyvezetők

keresünk pankotai és a borossebesi
iparvasutunkhoz. Jelentkezni lehet Hazai
Fatermelő részvénytársaságnál, Boros Ben-
tér 20. 3159

Könyvelésben jártas

megbízható nő vagy férfi felvétel. Aján-
latok „Szorgalmas” címen a kiadóba kü-
lendők. 3139

Irodítanók,

kezdők is, kik a német nyelvet bírják,
jobb fizetéses állást nyernének. Lázár
Viktor-u. 2. Utbaigazítás este 1/2-1/8
köz. 3163

Könyvelő, vagy könyvezős,

ki a könyvtelben, levelezésben, gépirás-
ban, számadások készítésében teljes jár-
tással bír, alkalmazást nyer június
1. belepessel. Pályasatok bizonyítvány-
másolatokkal és fizetési igény megjelölé-
sével Vajda Zsigmond kunágotai gazda-
sága, u. p. Magyar-Bánhegyes címre kü-
lendők. 3070

Intelligentes

deutsches Fräulein, wird zu 2 grösseren
Kinder gesucht. Schwarz Lederhandlung,
Szabadság-tér 15. Vorzustellen Nachmittags
von 3-7. 3036

Takarító

bejárónő, ki padlót kefélni tud, felvéte-
lik Petőfi-u. 1., II. em., 33. 3106

Jó bizonyítvánnyal

bíró szakácsnő utrházai június 1-re fel-
vetetik. Cím a kiadóban. 2000

Lapkiadó-pár

jó fizetéssel felvételük. Bővebbet a kiadó-
hivatalban. 7891

Kiadó lakás.**Külsőbejárás**

butorozott szoba azonnal kiadó. Cím a
kiadóban. 3161

Modern 5 és 3 szobás lakás

kiadó. Cím a kiadóban. 3141

3 elegánsan butorozott

utcai szoba, villanyal, Bohus-palota I.
emeletén, kiadó. Bővebbet a házmester-
nél. 3144

Lakást keres.

Elegánsan butorozott
garson lakást, fürdőszobával, kerosak
azonnalra „Katonatiszt” jeligera. 3134

Paulison vagy Barackán

2-3 szobából álló lakást bérebe vennék.
Báides-patka 3135

Üzletek.**Szatócsinlet,**

cséplő korcsmával, berendezéssel, hozzá-
való lakással. Átértelre kerestetik Cím a
kiadóban. 3082

Víz- és gőzhelyiség

berendezve lakással és egy konyhahelyiség
raktárral. Cím a kiadóban. 2833

Gyógyászat.**Ruh és visketegetés**

elleni fehér ruhák kapható egyedül
Ferenc-téri Vajda-gyógyászatban. Kis
tégely 2 korona, nagy tégely 3 korona 50
fillér. 3121

Ingatlan.**Modern új ház**

6 szobás, fürdőszoba, vízvezetékkel és
villanyvilágítással, nagy gyümölcsös kert-
tel, eladó. Törökösdi Aranykés-utca 12.
szám. 3149

Új magánház

szabad kőből eladó. Cím a kiadóban.
3143

Hindenburg-(volt Pécska) ut 1.
számu ház, a párvadvarra szemben,
korsma és szálloda helyiséggel, eladó,
tisztán 7%-ot jövedelmez. Értekezni
őz. Mihailovics Demeternél, Kálemen-tér
6, ajtó 17. 3147

Hatar-utca 17 számu ház

eladó. Bővebbet Sziklay Lajos céz, Thököly-
tér 7. 3152

Kiadó

Pölteberg Ernő-utca 17. számu ház. Ér-
tekezni ugyanott. 2929

Magánház

szabadkőből eladó. Mikes Kálemen-u. 43.
Értekezni ugyanott. 3127

Vétel és eladás.**Kerekpár,**

jókarban levő, eladó. Thököly Imre-utca
4. szám. 3140

Kenderbevedő

használt, jó állapotban, 130-160 c/m.
széles, eladó a Dózsa-kenyér gyárban. 3138

Modern garnitúra

(2 fauteuil, 1 divány) keveset használt
moquet huzattal, valamint 1 kis asztal,
kisebb szőnyeg és 1 abakra draperia
sürgősen megvételre kerestetik. Ajánlatok
„Garnitúra 767.” a kiadóba. 3157

Egy szennai

használatba vehető jókarban levő cséplő-
garnitúra, teljes felszereléssel, sürgősen,
minden elfogadható árral eladó. Cím a
kiadóban. 3154

Eladó

2 jókarban levő, könnyű féderes staler-
kocsi. Lapuska Demeter, Arad-Sega. 3150

Eladó

férfi öltöny nyári és egy pár félcipő.
József főherceg-ut 8., földszint balra. 3151

Ómbalon

pedálos, teljesen új, jutányos áron eladó.
Cím a kiadóban. 3190

Kézmunka blanzék

diszesebb és egyszerűbb kivitelben meg-
varrva, kaphatók. Büchler Ilonka kézi-
munka vállalkozó, Heim Domokos-utca 1.
szám. 1176

Baromifészes

elleni szer „Tikín” kapható egyedül Vajdits
gyógyászatban, Ferenc-tér. Kis üveg 1 90
kor., nagy üveg 3 50 kor. 2847

Eladó

190 hektoliter kiűnő minőségű, saját ter-
mésű Apateleai Mokrakhegyi szőlő-
bor. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3124

Kis autó

négy lövés, háromkerékű, kettős, el-
adó. Codilláné, József főherceg-ut 10. 3123

Tégla

jóminőségben, nagy és kis mennyiségben,
jutányos árral kapható. Jiraszek Iroda,
telefon 1097., vagy Lázár Iroda, Hasszin-
ger u. 5., telefon 747. 2761

Ritvizett Grenada-üveg

24-28 koronáig nagy választékban kapha-
tók Marosparti Áruház, Forray-utca. 2861

Legjobb arany

az „Anny” arccrém, fehér és rózsaszín-
ben. Egy tégely ára kor. 2 50 és 3 50.
Egyedül kapható Vajdits gyógyszer-
tárban, Ferenc-tér. 2841

Különféle.**Kiadó.**

József főherceg-ut 22. sz. alatt 2 utcai
és 2 udvari szobából álló helyiség irodá-
nak 1. év augusztus 1-től kiadó. Bővebbet
az Aradi és csanádi egyesült vasutak
Magyarországi központi felügyelőségé-
nél. 1868

Öreges és beteges miatt szép

birtokomat

Hunyad megye északi részében, kö-
rülbelül 400 kat. hold, fele szántó-
föld, fele erdő, rétessel együtt
160.000 koronáért eladó. Ajánla-
tok „Felszólítás 1478” jeligere
Hasszenstein és Voglerhez, Budapest,
Dorottya-utca 11. Kettősborítékban.
7149

Eladó**22 hold szőlő Nagyváradon,**

teljes felszereléssel együtt, 20 per-
nyire a várostól, modern lakóházakkal,
4000 gyümölcs-fával, 21 hold teljesen
beültetett szőlőföld, 1 hold beültetett
konyhakert. Értekezni a Hegedűs Hirlap-
irodában, Nagyvárad (Ügynökök ki-
szárva.) 3146

Cognac:

Köglevich,
Dékány, Marty,
Adriatica gyártmány,

valamint likőr és rum, palac-
kokban beszerezhető nagyban
és kicsinyben 2056

Weiszberger Sámuel

utóánál

Körösvölgyi Pálinkaraktár

Arad, Andrassy-tér 5. Telefon 651.

Viszonteladónak:

100 drb vegyes lev. lap K 6.—
100 „ aranyos fényes lap K 8.—
100 „ gelatin fényes lap K 6.—
100 „ matt lev. lap K 5.—
100 „ művész lap K 12.—

100 mappa 10/10 levélpapír
és boríték, jó minőségben K 32.—

valamint más olosó papíráruk
kaphatók 3061

Deák Béla

könyv- és papírkereskedésben

Aradon, Forray-utca. Telefon 902.

**Teljes
ovoda felszerelés eladó.**

Ugyanott alapos

Zongora oktatás

kézők és haladók részére.

Cím a kiadóban.

2491

Ház eladások,

valamint kisebb és nagyobb birto-
kok eladását, parcellázását köz-
vetíteni vállalkoz. Az ország min-
den részében előjegyzéssel kis- és
nagybirtokok. Aradon magán- és
bérházak. Ajánlatokat, megbízaso-
kat kér

Halmi József

adászvételi közvetítő iroda.

Lakás: Deák Ferenc-u. 5.

Telefon 726. 2369

Modell-ház

Legújabb nyári, női és gyermek

modell kalapjaim

megérkeztek.

Szíves látogatást kérek:

Schwarz S.

Salacz-utca 4. szám, I. em.

Arad sz. kir. város rendőrkapitányi
hivatalától

11951-1917 kh.

Hirdetmény.

Közhírvó teszem, hogy Aradon,
1917. év május hó 7-én egy da-
rab fehér-vörös tarka tehén bi-
tanyságban elfogatótt.

A tulajdonos folyó évi május
hó 18. napjáig a kapitányi hiva-
talmál jelentkezhetik és tulajdon-
jogát bebizonyíthatja.

Ha a tulajdonos jogát beiga-
zolni nem képes, a tulajdonosa a
fenti határidő alatt nem jelentke-
zik, az állat mint gemdátlan jó-
szág, nyilvános ásvetésen el fog
adatni.

Arad, 1917. május hó 10. én.

Rendőrkapitányság.

Földbirtokosoknak

36 évre 7% annuitás teljes árfo-
lyam,
50 évre 8% annuitás teljes árfo-
lyam,
50 évre 5-36% annuitás 99% ár-
folyam
63 évre 4-95 annuitás 95% ár-
folyam
65 évre 5-58 annuitás 99% ár-
folyam mellett, továbbá
aradi és békescsabai házakra
50 évre 6% annuitás 98% ár-
folyam mellett törlesztéses köl-
csönöket folyosított s parcella-
zásokat vállal s

Budapesti Kölosönközvetítő
és Parcellázó Részvénytársaság
Budapest, VIII., Kenyérmező-u. 6.
Aradi megbízottunk: Bonyhádi
József ur, Kapa-u. 47., d. u. 2-4-ig.
731